

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

**Charakteristika spolupráce jednotek požární ochrany
Sboru dobrovolných hasičů a Hasičského záchranného
sboru ČR**

Zuzana Karlová

Bakalářská práce

2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana Karlová**
Osobní číslo: **E09552**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Charakteristika spolupráce jednotek požární ochrany Sboru dobrovolných hasičů a Hasičského záchranného sboru ČR**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Významným předpokladem včasného a kvalitního zabezpečení požární ochrany a ochrany obyvatelstva je součinnost jednotek požární ochrany Sboru dobrovolných hasičů a Hasičského záchranného sboru ČR. Každý kraj má odlišná specifika a proto bude vyhodnocení skutečného stavu orientováno na Pardubický kraj. Cílem bakalářské práce je charakterizovat spolupráci hasičských jednotek v Pardubickém kraji a navrhnout možná doporučení pro její zlepšení.

Studium literatury o HZS ČR o JPO SDH.

Formulace cílů práce.

Vytvoření informační báze o spolupráci mezi jednotkami.

Charakteristika spolupráce jednotek na území Pardubického kraje.

Dotazníkový průzkum.

Formulace závěrů a návrh doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 30 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém. Právní rámec krizového managementu: management záchranných prací. 2. vydání. Ostrava: SPBI, 2007. 97 s. ISBN 978-80-86634-67-8.

ŠENOVSKÝ, Michail; BALOG, Karol. Integrovaná bezpečnost. 1. vydání. Ostrava: SPBI, 2009. 109 s. ISBN 978-80-7385-076-0.

VALÁŠEK, Jarmil; KOVAŘÍK, František et al. Krizové řízení při nevojenských krizových situacích: účelová publikace pro krizové řízení. Modul C. 1. vydání. Praha: MV GR HZS ČR, 2008. 104 s. ISBN 978-80-86640-93-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Matěja

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

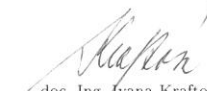
Datum zadání bakalářské práce: **30. září 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Avana Kraftová, CSc.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2013

Zuzana Karlová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Zdeňku Matějovi za jeho odbornou pomoc a cenné rady při psaní této práce. Ráda bych také poděkovala plk. Mgr. Aleši Černoorskému z úseku IZS a operačního řízení Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje za poskytnuté informace a materiály vedoucí ke zkvalitnění práce.

ANOTACE

Bakalářská práce charakterizuje požární ochranu, zejména pak spolupráci jednotek požární ochrany Sboru dobrovolných hasičů a Hasičského záchranného sboru ČR. Každý kraj má specifika, a proto se bakalářská práce orientuje na Pardubický kraj. Praktická část práce je věnována analýze rozložení jednotlivých druhů jednotek u zásahu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Požární ochrana, jednotky požární ochrany, hasičský záchranný sbor, územní odbor

TITLE

Characteristics of co-operation of fire protection Fire Fighters and the Fire Rescue service of the Czech Republic

ANNOTATION

This bachelor work describes the fire protection, especially cooperation of fire protection units the Brigade volunteer firefighters and Fire rescue brigade of Czech Republic. Each county has different characteristics and therefore the work is focused on the Pardubice Region. The practical part of the work is dedicated to the analysis distribution of individual types units at the intervention.

KEYWORDS

Fire protection, fire protection units, fire rescue brigade, territorial department

OBSAH

ÚVOD	10
1 POŽÁRNÍ OCHRANA	12
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.2 HISTORICKÝ VÝVOJ POŽÁRNÍ OCHRANY	13
1.3 PRÁVNÍ PŘEDPISY V OBLASTI POŽÁRNÍ OCHRANY	15
1.4 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY	15
1.5 STUPNĚ POŽÁRNÍHO POPLACHU	18
2 PROFESIONÁLNÍ JEDNOTKY A JEDNOTKY SDH OBCÍ A PODNIKŮ	20
2.1 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY	20
2.1.1 Hasičské záchranné sbory krajů	21
2.1.2 Operační a informační střediska HZS ČR	21
2.2 SÍLY A PROSTŘEDKY POŽÁRNÍ OCHRANY MIMO HZS ČR	22
2.2.1 Jednotky SDH obce	22
2.2.2 Profesionální a dobrovolné jednotky HZS podniku	24
2.2.3 Požární hlídky	25
2.3 SYSTÉM PLOŠNÉHO POKRYTÍ	25
2.4 PŘEDURČENÉ JEDNOTKY	26
3 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY V PARDUBICKÉM KRAJI	28
3.1 CHARAKTERISTIKA PARDUBICKÉHO KRAJE	28
3.2 HZS PARDUBICKÉHO KRAJE A HISTORIE ÚZEMNÍCH ODBORŮ	29
3.2.1 Územní odbor Pardubice	30
3.2.2 Územní odbor Chrudim	31
3.2.3 Územní odbor Svitavy	32
3.2.4 Územní odbor Ústí nad Orlicí	33
3.3 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY SDH OBCÍ NA ÚROVNI PAK	34
4 SPOLUPRÁCE JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY V PARDUBICKÉM KRAJI	38
4.1 ODBORNÁ PŘÍPRAVA JPO SDH OBCE	38
4.1.1 Prověřovací cvičení	39
4.1.2 Taktické cvičení	39
4.1.3 Organizace prověřovacího a taktického cvičení	40
4.1.4 Dokumentace prověřovacích a taktických cvičení	40
4.1.5 Vybraná cvičení v Pardubickém kraji	42
4.2 VYHLÁŠENÍ POPLACHU JEDNOTKÁM SDH V PARDUBICKÉM KRAJI A PRÁVO PŘEDNOSTNÍHO VELENÍ	43
4.3 SPOLUPRÁCE S PODNIKOVÝMI HASIČI	45
5 CHARAKTERISTIKA ČINNOSTI JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY V PARDUBICKÉM KRAJI V LETECH 2008 - 2012	46
5.1 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	46
5.2 ZÁSAHY JEDNOTEK PODLE ÚZEMNÍCH ODBORŮ	47
5.3 VÝVOJ POČTU ZÁSAHŮ JEDNOTLIVÝCH KATEGORIÍ JEDNOTEK PO	49
5.3.1 Požáry	49
5.3.2 Dopravní nehody	50
5.3.3 Technické zásahy	50
6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	52
ZÁVĚR	57
POUŽITÁ LITERATURA	60
SEZNAM PŘÍLOH	63

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Základní tabulka plošného pokrytí území ČR jednotkami PO.....	26
Tabulka 2: Počet jednotek PO se zvýrazněním JPO SDH obcí v PAK.....	34
Tabulka 3: Počet obyvatel, rozloha a počet jednotek SDH obce v jednotlivých ÚO.....	36
Tabulka 4: Počet obyvatel na jednu jednotku SDH obce v jednotlivých ÚO.....	36
Tabulka 5: Počet km ² připadající na jednu jednotku SDH obce v jednotlivých ÚO.....	37
Tabulka 6: Mimořádné události v letech 2008 - 2012.....	46
Tabulka 7: Přehled počtu zásahů jednotlivých druhů jednotek PO u požárů.....	49
Tabulka 8: Přehled počtu zásahů jednotlivých druhů jednotek PO u dopravních nehod.....	50
Tabulka 9: Přehled počtu zásahů jednotlivých druhů jednotek PO u technických zásahů.....	50

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Mapa České republiky s určením Pardubického kraje.....	28
Obrázek 2: ÚO Pardubice.....	31
Obrázek 3: ÚO Chrudim.....	32
Obrázek 4: ÚO Svitavy.....	32
Obrázek 5: ÚO Ústí nad Orlicí.....	33
Obrázek 6: Zobrazení JPO SDH obce v PAK.....	35
Obrázek 7: Symbol cvičení Lanovka 2011.....	42
Obrázek 8: Symbol cvičení Humanitární pomoc 2012.....	43
Obrázek 9: Vývoj počtu MU v letech 2008 -2012.....	47
Obrázek 10: Zásahy jednotek PO podle územních odborů.....	48
Obrázek 11: Podíl jednotlivých územních odborů na počtu zásahů.....	48
Obrázek 12: Odeslané a vrácené dotazníky podle kategorií JPO.....	52
Obrázek 13: Vrácené dotazníky podle územních odborů.....	53
Obrázek 14: Předurčenost jednotek požární ochrany.....	53
Obrázek 15: Zobrazení četnosti kontaktu velitele jednotky SDH obce s veliteli okresních stanic.....	54
Obrázek 16: Způsoby svolání jednotky PO v případě zásahu.....	55

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
DN	Dopravní nehoda
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
HZS PAK	Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje
IZS	Integrovaný záchranný systém
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
OPIS	Operační a informační středisko
PAK	Pardubický kraj
PO	Požární ochrana
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
ÚO	Územní odbor

ÚVOD

Pod pojmem hasič si většina z nás vybaví neohrožené muže v uniformách s helmou na hlavě, jak se střemhlav vrhají do plamenů, aby zachránili lidské životy, případně vyprostili raněné při autonehodě - téměř nadlidské bytosti. Jsou to ale lidé jako všichni ostatní, s velkou dávkou kuráže a odvahy, bez které by jejich práce vykonávat nešla. Bez jejich práce by se však neobešel nikdo z nás. Neuplyne jediný den, abychom ze zpráv neslyšeli o nějaké události, u které zasahovali kromě jiných složek integrovaného záchranného systému právě i členové jednotek požární ochrany. A protože u zásahů se střetávají různé kategorie a druhy jednotek požární ochrany, je bakalářská práce zaměřena na spolupráci jednotek požární ochrany sboru dobrovolných hasičů (SDH) a Hasičského záchranného sboru České republiky. Bakalářská práce vychází z obecného vymezení požární ochrany a konkrétně je pak zaměřena na Pardubický kraj.

Celá práce bude rozčleněna na šest kapitol. První kapitola práce se bude zabývat požární ochranou obecně. Budou představeny základní pojmy vztahující se k požární ochraně, například hasič, mimořádná událost (MU), záchranné práce apod. Následovat bude historický vývoj požární ochrany od prvních pokusů organizovaného hašení až do současnosti. První kapitola také představí základní právní předpisy, které jsou pro požární ochranu směrodatné. Vzhledem k tomu, že jednotky požární ochrany jsou základními prvky celé požární ochrany, bude jim v první kapitole věnován dostatečný prostor. Bude uveden hlavní cíl jednotek, vymezení jednotek zákonem a v neposlední řadě jejich rozčlenění do kategorií JPO I až JPO VI. Posledním bodem první kapitoly bude zmínka o stupních požárního poplachu. Kapitola druhá se zaměří na představení jednotlivých druhů jednotek požární ochrany přes Hasičský záchranný sbor České republiky až po požární hlídky. Dalším bodem této části práce je systém plošného pokrytí, který zaručuje odpovídající pokrytí území jednotkami požární ochrany. Třetí kapitola bude zaměřena již konkrétně na Pardubický kraj. Po krátké charakteristice kraje bude následovat představení HZS Pardubického kraje a jednotlivých územních odborů. Pozornost pak v této kapitole bude věnována i rozmístění jednotek SDH obcí v Pardubickém kraji. Další část pak bude zaměřena na spolupráci jednotek. Bude popsána nejen jejich spolupráce v rámci odborné přípravy, ale budou uvedeny i způsoby, jakými se jednotky svolávají k výjezdu. Bude objasněn rozdíl mezi prověřovacím a taktickým cvičením a prostor bude věnován i představení organizaci a dokumentaci cvičení. Pátá kapitola se zaměří na charakteristiku činnosti dobrovolných a profesionálních jednotek požární ochrany v Pardubickém kraji. Činnost jednotek PO bude sledována v letech 2008

až 2012. Konkrétně bude zachycen vývoj různých druhů mimořádných událostí, vývoj zásahů jednotek PO podle územních odborů. Více pozornosti bude věnováno třem nejčastějším MU, kde bude vyjádřen počet zásahů jednotlivých kategorií jednotek PO. Poslední šestá kapitola práce bude rozebírat provedené dotazníkové šetření, které má za úkol ověřit popsané postupy v praktickém životě.

Cílem bakalářské práce je na základě obecné charakteristiky požární ochrany dokumentovat spolupráci jednotek požární ochrany na území Pardubického kraje a navrhnout doporučení pro její zlepšení.

1 POŽÁRNÍ OCHRANA

V této kapitole jsou vysvětleny pojmy a slovní spojení vztahující se k oblasti požární ochrany (PO), je nastíněna historie vzniku požárních sborů a také je přiblížen legislativní základ této problematiky.

1.1 Základní pojmy

jednotka – jednotkou se v organizačním řízení rozumí organizovaný útvar s vnitřní hierarchií a dělbou práce tvořený hasiči, vybavený požární technikou (automobily) a věcnými prostředky (výstroj hasičů, nástroje, agregáty, apod.) pod vedením velitele jednotky [2],

hasič – hasič, dříve označovaný jako požárník, je označení pro člena profesionální či dobrovolné jednotky požární ochrany, případně pro člena zařazeného v požární hlídce,

mimořádná událost – mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také haváriemi, které ohrožují život, zdraví, majetek a životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací [12, str. 111],

požár – požár je jeden z ničivých živlů, lze ho definovat jako nežádoucí, neovládané hoření, které vzniká neúmyslně, z nedbalosti nebo je páčáno s úmyslem,

likvidační práce - likvidační práce jsou činnosti, které vedou k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. Likvidačními pracemi prováděnými složkami IZS není odstranění všech následků MU, ale pouze takové, které dále neohrožuje a je zajištěn, byť nouzově, běžný chod života [12, str. 111],

záchranné práce – záchranné práce jsou takové činnosti, které vedou k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a vedoucí k přerušení jejich příčin [12, str. 111],

dopravní nehoda – je to nějaké nepředvídané střetnutí jednoho či více dopravních prostředků, při které dojde ke zranění nebo usmrcení osob nebo při které dojde ke škodě na majetku. Pojem dopravní nehoda obvykle označuje nehodu v provozu na pozemních komunikacích, nehodami se ale označují i obdobné události v drážní, vodní či letecké dopravě [32],

technická havárie – je to zásah u události vedoucí k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů. Patří sem: technická pomoc (např. nouzové otevření bytu, odvětrávání prostor, odstranění překážek z komunikací, likvidace spadlých stromů, elektrických vodičů apod.), technologická pomoc (např. nouzová dodávka vzduchu, vody, požární asistence, apod.), ostatní pomoc (např. odvoz či převoz pacienta či lékaře) [27],

jednotný systém varování a vyrozumění – je to souhrn organizačních vazeb a technických zařízení zřizovaných a provozovaných Ministerstvem vnitra. Systém tvoří síť poplachových sirén, soustava vyrozumívacích center a soustava dálkového vyrozumění a soustava místního vyrozumění [30].

1.2 Historický vývoj požární ochrany

Oheň provází lidstvo již od samého počátku. A od té doby také platí přísloví, že oheň je „dobrý sluha, ale zlý pán“, a tak lidé pochopili, že oheň je v některých případech třeba krotit. První zmínky o organizovaném hašení sahají až do starého Říma. V naší zemi jsou první náznaky organizovaného hašení ze 14. století. V té době lidé porozuměli tomu, že ne vždy lze oheň uhasit pár vědry z obecní kašny. A tak už v této době se snažili požárům předcházet a v případě jejich vzniku je organizovaně a společně hasit. Mezníkem ve společném zdolávání požárů, bylo 17. století, kdy v Novém Městě pražském vznikl první požární řád, ve kterém bylo uvedeno, na kterých místech musela stát „hasičská“ technika. Stále se však jednalo o dobrovolné akce obyvatel. První profesionální sbor byl založen 23. března 1853, tehdy ale měli hasiči na starost nejen výcvik s hasičskou technikou a likvidaci požárů, ale do jejich náplně práce spadal i úklid ulic. K založení prvního dobrovolného hasičského sboru došlo ve Velvarech na Kladensku v roce 1864. Příslušníci sboru neměli za úkol jen hasit požáry, ale setkávání a cvičení těchto dobrovolníků vedlo i ke zvyšování vzdělanosti a všeobecné národní osvěty [22, str. 5].

Za první Československé republiky fungovaly profesionální jednotky jen v některých větších městech, tento stav ale nevyhovoval potřebám státu v dobách míru, tím spíše byl nevyhovující za války. V roce 1942 byl ustanoven pluk požární policie Čechy-Morava, kdy toto mužstvo tvořili čeští četníci a němečtí inženýři, kteří absolvovali dvouleté učiliště požární policie. Po skončení války se mužstvo pluku požární policie vrátilo ke svým původním jednotkám. Po válce byla požární ochrana zařazena do působnosti ministerstva vnitra (MV), vykonávání úkolů a povinností na úseku požární ochrany pak měly ve své režii národní výbory (místní, okresní, krajské), jejichž výkonným orgánem bylo hasičské družstvo, které se dělilo na dobrovolné, z povolání anebo závodní (dnešní podnikové). V roce 1958

však došlo k decentralizaci požární ochrany a oslabení její úrovně, to bylo způsobeno přijetím nového zákona o požární ochraně. Státní orgány požární ochrany byly najednou podřízeny orgánům národních výborů, které ale nebyly odborně na takové úrovni, která byla třeba. Velmi významnou událostí, která přispěla ke zkvalitnění požární ochrany, byl vznik Školy požární ochrany ministerstva vnitra ve Frýdku-Místku v roce 1967, později se tato škola přeměnila na Střední odbornou školu požární ochrany MV Československé republiky a v roce 2002 se z ní stala Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany MV ve Frýdku-Místku. Výchovou vlastních odborníků a příchodem absolventů ze škol technického směru se tak zkvalitnil potenciál profesionální požární ochrany a zlepšila se také schopnost zajištění zabezpečení požární ochrany ve společnosti. Postupem času tak profesionální jednotky požární ochrany přebíraly či plně nahrazovaly některé druhy technických služeb a přejímaly také větší kompetence v oblasti přípravy státu a jeho orgánů na mimořádné události a v provádění záchranných a likvidačních prací během MU. Těmto skutečnostem bylo nutné přizpůsobit právní úpravu, a tak byl v roce 1985 vydán zákon o požární ochraně, který je platný dodnes [4].

Proces několikaletých změn vyvrcholil na přelomu tisíciletí, kdy byla rozšířena působnost Ministerstva vnitra o problematiku krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému (IZS). V souvislosti s tím byly uvedeny nové zákony. Právě nová právní úprava, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2001, znamenala zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci Hasičského záchranného sboru ČR. Došlo také ke sloučení ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR s Hlavním úřadem civilní ochrany a širokou oblast civilní ochrany tak dostali na starost hasiči. V současné době hraje Hasičský záchranný sbor ČR stěžejní roli v přípravách státu na mimořádné události, ať už se jedná o hrozby terorismu, průmyslových havárií nebo živelních katastrof. Mají také rozhodující podíl při provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech. Hasičský záchranný sbor ČR je jednou ze základních složek integrovaného záchranného systému, který v případě krize koordinuje práci všech záchranných složek [4].

Dříve bývali členové dobrovolných či profesionálních jednotek nazýváni „požárníci“ dnes se jim říká hasiči. Avšak ani toto označení přesně nevystihuje danou profesi. Samotné hašení požárů totiž dnes tvoří asi jen třetinu jejich práce. Nejvíce zásahů provádí hasiči zpravidla u technických havárií, konkrétně jde o technickou pomoc, dále pak tvoří velkou část jejich výjezdů dopravní nehody, následují požáry, výjezdy k únikům nebezpečných chemických

látek, výjezdy k živelním pohromám, k radiačním haváriím a nehodám apod. K práci hasičů patří také zásahy ve výškách, na vodní hladině i pod ní a to pomocí speciálních týmů, jakou jsou například lezci či potápěči.

1.3 Právní předpisy v oblasti požární ochrany

Na úseku požární ochrany existuje několik zákonů, nařízení vlády a vyhlášek, které jsou směrodatné pro tuto oblast: [20]

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, účelem tohoto zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a zároveň má zajistit efektivní poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, upravuje řízení, úkoly a organizaci Hasičského záchranného sboru ČR. V tomto zákoně jsou také ustanovena práva a povinnosti příslušníků sboru.

Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně ve znění nařízení vlády č. 498/2001 Sb., v tomto nařízení jsou uvedeny konkrétní druhy dokumentů z oblasti požární ochrany, které jsou obce a kraje povinni vést.

Nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků. Dané nařízení vlády se zabývá vymezením zdravotních prohlídek členů sboru požární ochrany, ať už preventivních, periodických či mimořádných.

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), stanovuje povinnosti právnických a fyzických osob k výkonu státního požárního dozoru.

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb., vyhláška vymezuje například podmínky akceschopnosti jednotek požární ochrany nebo zásady velení a činnosti příslušníků sboru jednotek požární ochrany při zásahu.

1.4 Jednotky požární ochrany

Hlavním úkolem jednotek PO je chránit životy a zdraví obyvatel a jejich majetek před požáry a poskytovat jim účinnou pomoc při MU, které ohrožují život a zdraví obyvatel,

majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných či likvidačních prací. Jednotky požární ochrany jsou určeny zákonem č. 133/1985 Sb. Jsou jimi: [3]

- jednotka hasičského záchranného sboru kraje (HZS kraje), která je složená z příslušníků hasičského záchranného sboru určených k výkonu služby na stanicích hasičského záchranného sboru kraje,
- jednotka hasičského záchranného sboru podniku (HZS podniku), která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání,
- jednotka sboru dobrovolných hasičů obce (SDH obce), která je složena z fyzických osob. Členové těchto jednotek vykonávají činnost v těchto jednotkách na základě dobrovolnosti, případně, někteří členové mohou vykonávat činnost v pracovním poměru, a to k obci nebo hasičskému záchrannému sboru kraje,
- jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku (SDH podniku), která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání.

Dle zákona jsou jednotky požární ochrany rozděleny do 6 kategorií a to z hlediska jejich územní či místní působnosti, zda jsou veřejné či podnikové a dále také podle hlediska zabezpečení jejich výjezdu (doba výjezdu): [2]

a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele

JPO I – jednotka hasičského záchranného sboru kraje s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 2 minut, dojezdová vzdálenost z místa dislokace je 15 až 20 km. JPO I zajišťuje výjezd jednoho až tří družstev o zmenšeném početním stavu (1 + 3), družstev (1 + 5) nebo jejich kombinaci. Poskytuje obcím speciální a ostatní technickou pomoc v území své působnosti.

JPO II – jednotka požární ochrany sboru dobrovolných hasičů obce, s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností do 10 minut jízdy z místa dislokace, zajišťuje výjezd do 5 minut od vyhlášení poplachu, dojezdová vzdálenost z místa dislokace je 7,5 až 10 km. Jednotka JPO II se dělí na:

- **JPO II/1** – zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu,
- **JPO II/2** – zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu.

JPO III – jednotka požární ochrany sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v JPO dobrovolně, s územní působností do 10 minut jízdy z místa dislokace, zajišťuje výjezd do 10 minut od vyhlášení poplachu, dojezdová vzdálenost z místa dislokace je 7,5 až 10 km. Stejně jako JPO II se dělí na:

- **JPO III/1** – zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu,
- **JPO III/2** – zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu.

b) s **místní působností zasahující zejména na území zejména svého zřizovatele**, pokud není v případě obsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem (§73 odst. 2 zákon č. 133/1985 Sb.).

JPO IV – jednotka požární ochrany hasičského záchranného sboru podniku zřizovaná právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, poskytuje speciální techniku na výzvu územně příslušného operačního střediska HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody; zajišťuje výjezd do 2 minut od vyhlášení poplachu.

JPO V – jednotka požární ochrany sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, zajišťuje výjezd do 10 minut od vyhlášení poplachu, dojezdová vzdálenost je 3,5 až 5 km. Jednotka JPO V zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu.

JPO VI – jednotka požární ochrany sboru dobrovolných hasičů podniku zřizovaná právnickou nebo podnikající fyzickou osobou poskytuje speciální požární techniku na výzvu územně příslušného operačního střediska HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody, zajišťuje výjezd do 10 minut od vyhlášení poplachu.

V některých pramenech se mezi kategorie JPO uvádí i kategorie „nezařazené“. To jsou takové jednotky PO, které nejsou zařazené do plošného pokrytí. Takováto nezařazená jednotka sboru dobrovolných hasičů obce má stejný základní početní stav jako jednotka kategorie JPO V, tzn. družstvo o zmenšeném početním stavu.

V jednotce PO jsou hasiči rozdělení do čet, družstev, družstev o zmenšeném počtu, případně pak do skupin.

- Četa je tvořena dvěma až třemi družstvy, případně skupinami.
- Družstvo tvoří velitel a dalších pět hasičů (1 + 5).

- Družstvo o sníženém počtu se sestává z velitele a dalších tří hasičů (1 + 3).
- Skupina je tvořena velitelem skupiny a dalším jedním až dvěma hasiči.

Nejčastěji je využíváno družstvo o sníženém početním stavu. Pokud se jednotka skládá z hasičů dvou různých kategorií jednotek PO nebo hasičů nejméně jedné jednotky PO a osob z dalších složek IZS, případně osob poskytujících osobní a věcnou pomoc, nazývá se tato jednotka odřadem. Nejčastěji se odřad utváří v případě mezikrajové pomoci při mimořádných událostech nebo v případech mezinárodní pomoci [10].

1.5 Stupně požárního poplachu

Stupeň požárního poplachu vychází z potřeby nasazení sil a prostředků jednotek PO, které jsou potřebné ke zdolávání požáru a záchranným pracím. O jeho vyhlášení rozhoduje územně příslušné operační a informační středisko na základě přijatých informací. Stupeň požárního poplachu může být změněn velitelem zásahu. Rozlišují se tři stupně požárního poplachu a čtvrtý zvláštní stupeň [14].

První stupeň požárního poplachu

První stupeň požárního poplachu se vyhláší, pokud v důsledku MU dojde k ohrožení jednotlivých osob, jednotlivého objektu případně jeho části, jednotlivých dopravních prostředků nebo plochy území do 500 m². Záchranné a likvidační práce v tomto případě provádějí maximálně 4 jednotky PO, případně další základní složky IZS, které není nutné nepřetržitě koordinovat [14].

Druhý stupeň požárního poplachu

Druhý stupeň požárního poplachu je vyhlášován v případě, že MU ohrožuje maximálně 100 osob, více než jeden objekt, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m². Záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky IZS kraje či okresu, kde MU nastala. V případě požární ochrany se jedná o 5 až 10 jednotek. Při společné zásahu je nutné složky IZS nepřetržitě koordinovat velitelem zásahu [14].

Třetí stupeň požárního poplachu

Třetí stupeň požárního poplachu se vyhláší, pokud MU ohrožuje více jak 100 a zároveň méně než 1000 osob, část obce nebo areál podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, pokud jde o hromadnou havárii v silniční nebo letecké dopravě. Třetí stupeň je vyhlášován také

v případě, že se na záchranných a likvidačních pracích podílí 11 až 15 jednotek PO. V tomto případě se využívají i síly a prostředky z jiných krajů než z těch, které byly postiženy MU. Na zásahu se podílejí společně základní a ostatní složky IZS a je nutné je při společném zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky [14].

Zvláštní stupeň požárního poplachu

Zvláštní stupeň požárního poplachu se vyhláší v případě, že MU ohrožuje více jak 1000 osob nebo celé obce či plochy území nad 1 km². Tento stupeň je také vyhlášen, pokud je pro provedení záchranných a likvidačních prací potřeba 16 a více jednotek PO. Zasahují základní i ostatní složky IZS a využívají se i síly a prostředky z jiných krajů, případně je využita i zahraniční pomoc. Složky je nutné při společné zásahu koordinovat velitelem zásahu a to za pomoci jeho štábu, místo zásahu se rozděluje na sektory a úseky. V některých případech je nutná koordinace na strategické úrovni [14].

2 PROFESIONÁLNÍ JEDNOTKY A JEDNOTKY SDH OBCÍ A PODNIKŮ

Tato část práce je zaměřená na představení Hasičského záchranného sboru ČR a definování ostatních jednotek mimo HZS ČR.

2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Uspořádání, působnost a úkoly Hasičského záchranného sboru České republiky (HZS ČR) jsou ukotveny v zákoně č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V daném zákoně je mimo jiné ustanoveno to, že příslušníci sboru jsou ve služebním poměru a tento zákon vymezuje jejich práva a povinnosti.

Hasičský záchranný sbor ČR je tvořen generálním ředitelstvím HZS ČR, 14 hasičskými záchrannými sbory krajů, Střední odbornou školou požární ochrany a Vyšší odbornou školou požární ochrany ve Frýdku-Místku a Záchranným útvarům HZS ČR v Hlučíně.

Součástí Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (GŘ HZS ČR) jsou také vzdělávací, technická a účelová zařízení, a to: odborná učiliště požární ochrany ve Frýdku-Místku, Brně, Chomutově a Borovanech, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha, Opravárenský závod Olomouc a Základna logistiky Olomouc [31].

Generální ředitelství HZS ČR je součástí Ministerstva vnitra (MV) - je jedním z útvarů MV, v jehož čele stojí generální ředitel, který řídí 14 HZS krajů. Řízení je vedeno především jako metodické, s prvky přímého řízení. MV-Generální ředitelství HZS ČR plní úkoly ministerstva vnitra na úseku požární ochrany vyplývající ze zákona č. 133/1985 Sb., ale i další úkoly vyplývající např. ze zákonů č. 239/2000 Sb., o IZS a změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů [22, str. 20].

Hlavním a základním úkolem Hasičského záchranného sboru České republiky je ochrana životů, zdraví a majetku obyvatel před požáry a poskytování pomoci při mimořádných událostech, ať už jsou tyto události způsobeny jakoukoli okolností - živelními pohromami, průmyslovými haváriemi či teroristickými útoky [31].

Hasičský záchranný sbor ČR je jednou ze základních složek integrovaného záchranného systému (IZS), který zabezpečuje koordinovaný postup při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Během plnění svých

úkolů spolupracuje Hasičský záchranný sbor ČR s ostatními složkami IZS – ať už se základními složkami či s těmi ostatními. Dále také spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů [31].

Do kompetence HZS ČR spadá i ochrana obyvatelstva a to od roku 2001, kdy došlo ke sloučení Hasičského záchranného sboru ČR a Hlavního úřadu civilní ochrany.

2.1.1 Hasičské záchranné sbory krajů

V každém ze 14 krajů České republiky je zřízen Hasičský záchranný sbor kraje. Tyto sbory fungují jako samostatné organizační složky státu s tím, že jejich zřizovatelem je Ministerstvo vnitra a tudíž i financování probíhá přes MV. V daném kraji mají sbory na starost výkon požární ochrany a ochranu před mimořádnými událostmi. Mezi další povinnosti patří například zpracování koncepce požární ochrany celého kraje, dále sbory odpovídají za připravenost a akceschopnost jednotek hasičského záchranného sboru kraje, zabezpečují výstavbu a údržbu objektů pro potřeby hasičského záchranného sboru kraje a po odborné stránce řídí výkon služby v jednotkách PO. HZS krajů vykonávají také celou řadu úkolů státní správy s působností v požární ochraně, integrovaném záchranném systému, krizovém řízení, civilním nouzovém plánování a ochraně obyvatelstva. V čele HZS krajů stojí ředitel.

Hasičské záchranné sbory krajů se dále dělí na územní odbory (ÚO), které vykonávají zpravidla na území okresů správní a organizační činnost a to jménem HZS kraje, protože územní odbory jsou organizačním článkem HZS kraje a nemají tak právní subjektivitu. Nedílnou součástí HZS ČR jsou stanice HZS krajů, kterých je na území ČR přes 230. Na stanicích jsou rozmístěny jednotky HZS krajů – mají zde svou výjezdovou, technickou i sociální základnu. Pod pojmem jednotka HZS kraje je nutno si přestavit síly a prostředky HZS ČR určené k výjezdu k mimořádným událostem [22, str. 21].

2.1.2 Operační a informační střediska HZS ČR

Operační a informační střediska (OPIS) zřizuje MV Generální ředitelství HZS ČR a HZS krajů. HZS krajů zřizují pro území kraje krajské OPIS, používá se zde zkratka KOPIS. Dříve byl OPIS zřizován v okresních městech, dnes jsou ale tyto střediska slučovány a soustřeďovány do jednoho organizačního ústředí. Obsluhu operačních středisek tvoří operační důstojníci a operační technici a ti jsou díky technickým zařízením schopni zajistit příjem tísňových volání na linku 150, u KOPIS i volání na linku 112. Výkon služby OPIS

je zabezpečován nepřetržitě 24 hodin denně. Operační důstojníci a technici jsou vyškoleni na příjem těchto volání, jejich vyhodnocení a následné vyslání potřebných sil a prostředků jednotek požární ochrany k oznámené mimořádné události. Pracovníci OPIS a KOPIS zajišťují také tzv. operační úroveň řízení, což je mimo jiné koordinace nasazování sil a prostředků, informační podpora veliteli zásahu a zprostředkování plnění jeho požadavků, které vznesl z místa zásahu. Mezi další úkoly OPIS patří také zajišťování připravenosti prostorů pro krizový štáb generálního ředitele HZS ČR, krizový štáb ministerstva vnitra a Ústřední krizový štáb. Mimo jiné také zajišťuje úkoly v oblasti vyrozumění příslušných orgánů a varování obyvatelstva, středisko je totiž vybaveno technologií pro celostátní spuštění varovacího systému [22, str. 21].

2.2 Síly a prostředky požární ochrany mimo HZS ČR

Mimo profesionálních jednotek požární ochrany, které jsou zřizovány MV, na území České republiky působí i jednotky SDH obce, profesionální jednotky podniků a jednotky SDH podniků.

2.2.1 Jednotky SDH obce

Každá obec má povinnost zřídit jednotku SDH obce, tato povinnost vyplývá ze zákona o požární ochraně a není závislá na velikosti obce a obec jí není zproštěna ani tehdy, když je v jejím katastru dislokována jednotka HZS kraje nebo HZS podniku. Pouze kraj může v případě přihlídnutí k místním podmínkám obec této povinnosti zbavit a místo zřízení jednotky SDH obce utvoří obec pouze požární hlídku. Pokud obec nezřídí jednotku sboru dobrovolných hasičů, je povinna sdružit prostředky na společnou jednotku s HZS nebo obcí, jejichž jednotky požární ochrany jsou předurčeny požárním poplachovým plánem kraje k prvnímu zásahu pro uvedenou obec. Prostředky vynakládané obcí na tuto společnou jednotku požární ochrany musí být minimálně v takové výši, aby zajistili akceschopnost jednoho požárního družstva o sníženém stavu. Podobně se mohou sdružit prostředky 2 nebo více obcí k vytvoření společné jednotky různé kategorie. Obec může také sdružit své prostředky a zřídit společnou jednotku požární ochrany s některým z místních podniků (nebo s více podniky), který má také povinnost zřídit jednotku HZS podniku. Vytváření těchto společných jednotek požární ochrany má ale určité omezující podmínky a to, že dvě nebo více obcí může zřídit společnou jednotku požární ochrany jen vytvořením svazku obcí podle zákona o obecním zřízení, dále že se zřízením společné jednotky musí souhlasit HZS kraje

a poslední podmínkou je, že když je jedním z účastníků hasičský záchranný sbor kraje, schvaluje zřízení společné jednotky požární ochrany Ministerstvo vnitra [22, str. 40].

Obec zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce jako svoji organizační složku pro zajištění bezpečnosti území obce před požáry a jinými mimořádnými událostmi. V obci může být několik jednotek sboru dobrovolných hasičů. Jednotka se zřizuje zřizovací listinou, kterou lze nahradit smlouvou o zřízení společné jednotky podle § 69 zákona o požární ochraně. Veškerou potřebnou dokumentací pro zřízení jednotky SDH obce je zřizovací listina, jmenovací dekret velitele jednotky a seznam členů jednotky SDH obce spolu s doklady o jejich zdravotní způsobilosti pro výkon služby. V případě zřízení požární hlídky je potřeba mít ty samé dokumenty. Velitele dané jednotky SDH obce jmenuje a odvolává starosta a to po vyjádření HZS kraje, který posoudí způsobilost daného člověka pro funkci velitele [22, str. 43].

Jednotku sboru dobrovolných hasičů financuje obec sama ze svého rozpočtu za využití příspěvků z kraje a ze státního rozpočtu formou účelových dotací. Členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obce vykonávají svou činnost zcela dobrovolně, zpravidla ji nevykonávají jako své zaměstnání. Aktivita v jednotce SDH obce při zásahu se považuje za výkon občanské povinnosti. Činnost při nařízeném cvičení nebo nařízené odborné přípravě je jiným úkonem v obecném zájmu ve smyslu zákoníku práce. Ke zvýšení akceschopnosti a zkvalitnění činnosti jednotky sboru SDH se mohou do této jednotky zařadit i osoby vykonávající tuto službu jako svoje zaměstnání, přičemž součástí mzdy jsou i příplatky za pohotovost. O tomto opatření rozhodne obec po projednání s HZS kraje. Členům jednotky SDH obce za hašení požárů a záchranné práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech poskytuje obec odměnu [22, str. 43].

Krajské úřady poskytují na výdaje spojené se zásahy jednotky SDH obce mimo jejich územní obvod a na financování jejich akceschopnosti a pořízení a obnově techniky dotaci. Z dotace jsou hrazeny následující výdaje: výdaje za uskutečněný zásah jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na výzvu okresního operačního střediska mimo jejich územní obvod, dále jsou to výdaje na udržení akceschopnosti jednotek PO kategorie JPO II a JPO III ve formě příspěvku na věcné vybavení, které zůstává majetkem obce, maximálně do výše 50 % mzdových výdajů a pojistného členům vykonávajících službu v jednotce JPO II v pohotovosti v místě svého bydliště nebo vykonávajících službu v jednotce jako svoje hlavní povolání a na zajištění pohotovosti jednotky kategorie JPO II. Dále jsou pak z dotací hrazeny výdaje na odbornou přípravu velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí

a preventistů požární ochrany obcí k dosažení odborné způsobilosti. Dotace je nutné čerpat podle stanoveného pořadí [22, str. 43].

Pokud obec pořizuje prostředky požární ochrany, případně jiný majetek nezbytný pro jednotku SDH obce, vztahují se na jeho pořízení stejná pravidla jako při pořizování jakéhokoliv jiného obecního majetku, tzn. povinností obce je provést výběrové řízení.

Je nebytně nutné a podstatné uvědomit si rozdíl mezi pojmy jednotka Sboru dobrovolných hasičů obce a pojmem Sbor dobrovolných hasičů. Jednotka SDH obce je organizačním článkem obce a je zřízena na základě zákona o požární ochraně, členové jednotky SDH obce, jsou však zpravidla i členy SDH obce, tzn., patří mezi členy občanských sdružení, kteří působí na úseku požární ochrany, mezi něž patří Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, České hasičské jednoty a Moravské hasičské jednoty. Občanská sdružení vykonávají hlavně obecně prospěšnou činnost v oblasti prevence, výchovy a přípravy nových potenciálních hasičů z řad dětí a mládeže, rozvíjejí hasičské dovednosti v rámci soutěží a udržují historické tradice hasičského hnutí. SDH obce je založen na základě zákona o sdružování občanů.

2.2.2 Profesionální a dobrovolné jednotky HZS podniku

Některé subjekty (podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby) mají tak velkou míru požárního nebezpečí, že jim je HZS ČR ze zákona oprávněn nařídit zřízení jednotky HZS podniku. Podle posouzení požárního nebezpečí případně podle dokumentace zdolávání požáru se pak jednotce určí její kategorie - JPO IV nebo JPO VI. Jednotky HZS podniku jsou tvořeny zaměstnanci podniku, kteří tuto činnost vykonávají jako své hlavní povolání na plný úvazek v HZS podniku, v případě menšího požárního nebezpečí může podnik vytvořit jednotku sboru dobrovolných hasičů podniku (SDH podniku), kde zaměstnanci vykonávají v podniku jinou práci. Zřízení i provoz jednotek hradí daný podnik, který jednotku zřídil [22, str. 22].

V současnosti je v České republice 98 jednotek HZS podniků a 171 jednotek SDH podniků.

Vojenská jednotka požární ochrany

Pokud je zřízena HZS podniku, nebo SDH podniku ve vojenských objektech, ve vojenských zařízeních, útvech, vojenských záchranných útvech nebo u právnických osob založených nebo zřízených Ministerstvem obrany, považují se takové jednotky za vojenské hasičské jednotky. Takovéto jednotky jsou složeny z vojáků a občanských zaměstnanců. Vnitřní organizace, zřizování jednotek, vybavení vojenských hasičských jednotek požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany má ve své kompetenci

Ministerstvo obrany. To také stanovuje podmínky výkonu služby, odborné způsobilosti apod. V případě menšího požárního nebezpečí může být nařízeno Ministerstvem obrany zřídit požární hlídku [3].

2.2.3 Požární hlídky

Pokud je požární riziko nízké, může HZS kraje nařídít obci nebo právnické osobě zřídit místo jednotky SDH obce nebo jednotky SDH podniku požární hlídku. Její úkol spočívá zejména v ohlášení MU a v následném zapojení do záchranných a likvidačních prací. Požární hlídka zná výborně prostředí, ve kterém působí, a tak slouží také jako informační podpora veliteli zásahu přijíždějící jednotky požární ochrany. Na požární hlídku se vztahují stejná ustanovení právních předpisů jako na jednotky PO.

2.3 Systém plošného pokrytí

Vzhledem k tomu, že nikdy nelze vyloučit vznik požáru či jiné mimořádné události, kdekoli na území ČR jsou jednotky požární ochrany organizovány na základě zákona o požární ochraně tak, aby zajistily plošné pokrytí celé republiky. Systém plošného pokrytí je upraven ve vyhlášce Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany č. 247/2001 Sb. a bývá upraven i nařízením kraje. Cílem je, aby každá jednotka požární ochrany byla schopna se aktivně podílet na záchranných a likvidačních pracích a dalších úkolů k zajištění bezpečnosti obyvatelstva (např. evakuace obyvatel, humanitární pomoc, označování oblastí s výskytem nebezpečných látek, dekontaminaci postižených obyvatel, apod.) [21].

Základní princip organizace systému jednotek PO spočívá v tom, že každému katastrálnímu území obce je, podle stupně jeho nebezpečí, předurčeno odpovídající zajištění jednotkami PO, které garantuje dobu dojezdu jednotek PO, danou operační hodnotou jednotek PO dle jejich druhu a také je zajištěno odpovídající množství sil a prostředků jednotek PO (počet jednotek PO a jejich vybavení, počet hasičů), které se do určeného časového okamžiku dostaví na místo zásahu. Poskytovaná pomoc jednotkami PO je organizována tím způsobem, aby byla zahájena v době od 7 minut do 20 minut od vyhlášení poplachu jednotkám HZS krajů a jednotkám SDH obcí s místní a územní působností PO podle následující tabulky, která je přílohou zákona o požární ochraně [9] :

Tabulka 1: Základní tabulka plošného pokrytí území ČR jednotkami PO

Základní tabulka plošného pokrytí		
Stupeň nebezpečí území obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 min a další 1 JPO do 10 min
	B	1 JPO do 7 min a další 2 JPO do 10 min
II	A	2 JPO do 10 min a další 1 JPO do 15 min
	B	1 JPO do 10 min a další 2 JPO do 15 min
III	A	2 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
	B	1 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
IV	A	1 JPO do 20 min a další 1 JPO do 25 min

Legenda: 1 JPO – jedna jednotka PO; 2 JPO – dvě jednotky PO; min – minut

Zdroj: [9]

Uvedený systém jednotek PO zajišťuje, že počet jednotek PO zabezpečující zásahy na jednotlivých katastrálních územích je optimalizován. Za požární ochranu realizovanou plošným pokrytím území kraje jednotkami PO zodpovídají kraje. Ty vydávají nařízení, kterými jsou vytvářeny podmínky pro zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami PO a další nařízení, kterými jsou zabezpečovány potřebné zdroje vody apod. Společně s uvedeným nařízením o vytvoření optimálních podmínek pro plošné pokrytí je vydáván požární poplachový plán kraje, který je vlastně přehledem jednotek a jejich předurčením pro území a obsahuje i další údaje. Tento dokument je nejdůležitějším dokumentem pro operační a informační střediska HZS ČR, protože je v něm stanoveno, které jednotky se pro případ požáru nebo jiné mimořádné události vysílají na místo zásahu [22, str. 29].

2.4 Předurčené jednotky

Předurčenost jednotek kategorie JPO I stanovuje Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR ve spolupráci s daným sborem. Předurčenost ostatních jednotek požární ochrany stanovuje HZS kraje.

Jednotky mohou být předurčeny pro různé situace, např. pro dopravní nehody – tyto jednotky se člení na typ A až typ E a to podle místa zásahu (zda se jedná o dálnici, rychlostní silnici apod.) a také podle potřebného vybavení; jednotka PO může být předurčena

i pro ochranu obyvatelstva, kdy je jednotka školená především na obsluhu kontejneru nouzového přežití; další předurčení jednoty může být na odstraňování následků živelných pohrom apod. Předurčenost jednotky znamená plnění některých speciálních úkolů na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatelstva.

3 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY V PARDUBICKÉM KRAJI

3.1 Charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj vznikl 1. ledna 2000, kdy se Česká republika rozdělila do 14 samosprávných krajů.

Obrázek 1: Mapa České republiky s určením Pardubického kraje

Zdroj: [11]

Pardubický kraj se nachází ve východní části Čech. Leží na rozhraní Čech a Moravy a je složen ze čtyř okresů – Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Se svojí rozlohou 4 519 km² je pátým nejmenším krajem ČR a zabírá 5,7 % rozlohy České republiky. V Pardubickém kraji žije přes 516 000 lidí, průměrná hustota zalidnění je 114 obyvatel /km². Největším a zároveň krajským městem jsou Pardubice, kde žije přibližně 90 000 obyvatel. V kraji se nachází 451 obcí, z nichž 15 jsou obce s rozšířenou působností a 26 obcí s pověřeným obecním úřadem. Z celkového počtu obcí je 34 měst [18].

Nejsilnějším průmyslovým odvětvím v kraji je strojírenství, dále pak průmysl textilní, oděvní a chemický. Zanedbatelný není ani zemědělský sektor. Z celkové rozlohy kraje je 60,20 % zemědělská půda, lesy zabírají 29,60 % a vodní plochy jsou na 1,35 % území. Pardubický kraj je významný i z hlediska vodohospodářského. Velkou část území kraje odvodňuje řeka Labe a nejdelší řekou na území kraje je Chrudimka. Krajem prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Nachází se zde i mnoho vodních ploch. K těm největším v kraji patří Sečská přehrada na řece Chrudimce, Bohdanečský rybník na Opatovickém kanále a Pastvinská přehrada na řece Divoká Orlice [27].

Velká část území Pardubického kraje je tvořena pahorkatinami a vrchovinami, které podél řeky Labe přechází do nížin. Na hranici s Polskem se nachází masív Kralického Sněžníku,

který je třetím největším pohořím v Česku. Na něj pak směrem na severozápad navazují Orlické hory a na jihu kraje začíná Železnými horami a Žďárskými vrchy Českomoravská vrchovina [27].

3.2 HZS Pardubického kraje a historie územních odborů

Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje (HZS PAK) vznikl 1. ledna 2001, kdy v České republice došlo ke vzniku krajů a vznikly tak nové právnické subjekty Hasičské záchranné sbory krajů s jednotlivými územními odbory. HZS PAK je součástí Hasičského záchranného sboru České republiky. Jeho pozice je dána zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. HZS PAK je organizační složkou státu a účetní jednotkou, jeho příjmy a výdaje jsou tak součástí rozpočtu Ministerstva vnitra. Působnost HZS PAK je dána zejména zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů [17].

HZS PAK sídlí na adrese Teplého 1526, 530 02 Pardubice a funkci ředitele v současné době vykonává plk. Ing. Miroslav Kvasnička. HZS PAK je členěno na několik úseků a odborů a to: Úsek prevence a civilní nouzové připravenosti, Odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení, Odbor prevence, Úsek IZS a operační řízení, Odbor IZS a služeb, Odbor operačního řízení a komunikačních a informačních systémů, Úsek ekonomiky a Odbor provozní a správy majetku [17].

HZS PAK vykonává v rámci svěřené působnosti úkoly na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a ochrany obyvatelstva a civilní ochrany. Na úseku požární ochrany plní HZS PAK např. následující úkoly: zpracovává koncepci požární ochrany kraje, vykonává státní požární dozor, odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek HZS PAK, zřizuje a provozuje krajské operační a informační středisko HZS PAK, přijímá tísňová volání na linkách 150 a 112, koordinuje zabezpečování požární ochrany v kraji s ostatními orgány, soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek PO a řízení záchranných prací, zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany na území kraje, zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného generálním ředitelstvím. Na úseku integrovaného záchranného systému pak zodpovídá za: zabezpečování plnění úkolů krajského operačního a informačního střediska IZS, zpracování poplachového plánu IZS kraje, koordinaci záchranných a likvidačních prací,

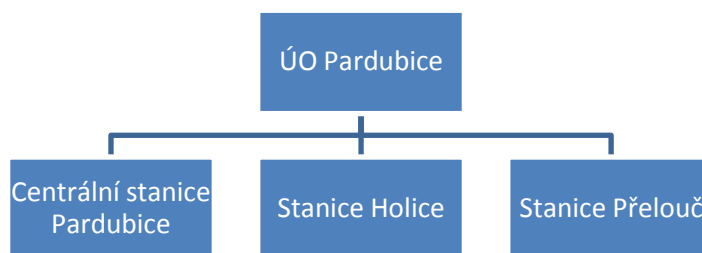
spolupráci při zpracování a aktualizaci povodňových plánů podle zvláštního právního předpisu. V rámci úseku krizového řízení plní např. následující: zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje, podílí se na kontrole krizových plánů kraje, podílí se na plnění úkolů v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy. Na úseku ochrany obyvatelstva a civilní ochrany odpovídá HZS PAK např. za tyto činnosti: zabezpečuje varování a vyrozumění, podílí se na zajištění havarijní připravenosti, organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva, organizuje a koordinuje humanitární pomoc, organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany, zabezpečuje oblast financování ochrany obyvatelstva, vykonává státní správu na úseku prevence závažných havárií a zabezpečuje zpracování úkolů ochrany obyvatelstva a do havarijních a krizových plánů a do opatření při přechodu z mírového na válečný stav [8].

HZS PAK se dělí na Krajské ředitelství, ÚO Pardubice, ÚO Chrudim, ÚO Svitavy a ÚO Ústí nad Orlicí. Celkem pod HZS PAK spadá 15 stanic, které se až na jednu výjimku nacházejí v obcích s rozšířenou působností. Tou výjimkou je Česká Třebová, která je sice obcí s rozšířenou působností, požární stanice se tam ale nenachází, naopak je ale stanice na Seči, což není obec s rozšířenou působností.

3.2.1 Územní odbor Pardubice

Historie profesionálního hasičského sboru v Pardubicích sahá až do konce 2. světové války. V lednu roku 1944 vznikla jednotka s názvem „Požární sbor z povolání města Pardubic“, jejímu založení však předcházela činnost jednotek dobrovolných hasičů. Z této doby je nutno připomenout odvahu členů jednotky při zásazích u požárů ve Frantově továrně na rafinerii olejů (dnešní PARAMO a. s.), kde zasahovali při třech náletech a bombardování ke konci války. Poté docházelo k postupnému přebudování jednotky, stará technika byla postupně nahrazována a bylo nutné postavit nové objekty pro profesionální jednotku. Stavba celého komplexu (garáže, hospodářská budova, administrativní budova, věž a bytová jednotka) byla dokončena v roce 1952.

S ohledem na rozlohu pardubického okresu byla v roce 1976 zahájena postupná rekonstrukce a stavební úpravy objektů v Přelouči a v Holicích, které sloužily zatím jen dobrovolným hasičům. Rekonstrukce stanice v Přelouči byla dokončena v roce 1979 a stanice v Holicích byla zkolaudována v roce 1982. Postupem času došlo i k rekonstrukci Pardubické stanice, a to kvůli zvyšování počtu příslušníků jednotky.

Obrázek 2: ÚO Pardubice

Zdroj: vlastní zpracování

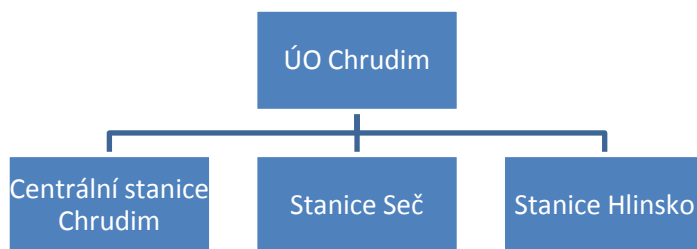
3.2.2 Územní odbor Chrudim

Když v roce 1864 vznikl první český dobrovolný hasičský sbor ve Velvarech, vyžádala si propůjčení stanov další města, mezi nimiž byla i Chrudim, a tak byl v roce 1867 založen v Chrudimi sbor dobrovolných hasičů. Během první světové války ale došlo k výraznému omezení činnosti v hasičských sborech, protože většina členů byla odvedena na frontu nebo k válečným úkolům. To se zlepšilo až po vzniku ČSR, kdy se hasičství rozvíjelo v daleko lepších podmínkách. Podstatným podnětem k založení profesionální jednotky v okrese Chrudim byla právní úprava z roku 1958, kdy vstoupil v platnost zákon O požární ochraně, který definoval mj. i Veřejné požární útvary. A tak na základě tohoto zákona a také kvůli rozvoji průmyslové výroby a zemědělství přistoupila Chrudim k založení okresního Veřejného požárního útvaru. V roce 1972 pak došlo k otevření požární stanice v Hlinsku. A od roku 1977 se postupně rekonstruovala centrální stanice v Chrudimi, kdy kromě stavebních úprav došlo i k jejímu rozšíření. Rekonstrukce trvala až do roku 1983, kdy se celý požární útvar přestěhoval do nové budovy.

Od roku 1986 se výrazně rozšířila škála zásahů požárních jednotek. Stále častější byly výjezdy k dopravním nehodám nebo k technickým zásahům, v návaznosti na to se začalo uvažovat o lepším vybavení, konkrétně o zakoupení vyprošťovacího zařízení a sestavení rychlého zásahového automobilu. Následně jednotka obdržela od Ministerstva vnitra Československé republiky ojeté vozidlo Tatra 613, které bylo postupně přestavěno a vybaveno vyprošťovacím zařízením [7].

Již v roce 1992 se začínají spřádat první podkladové plány pro budoucí plošné pokrytí a v tomto roce se také začíná poprvé jednat o možnosti výstavby nové stanice v obci Seč. Výstavba dané stanice začala v roce 1995. V tom samém roce také zasahovali hasiči u zatím nejtragičtější události v okrese – železničního neštěstí u obce Krouna. Při tomto neštěstí se potvrdilo, že dosud jen budovaný integrovaný záchranný systém má své opodstatnění.

Rok 1998 je pro profesionální hasiče z Chrudimska významný zejména z toho důvodu, že započala renovace centrální požární stanice v Chrudimi, kde byly mimo jiné připraveny prostory pro budoucí operační středisko, jehož činnost byla zahájena 1. ledna 2000.

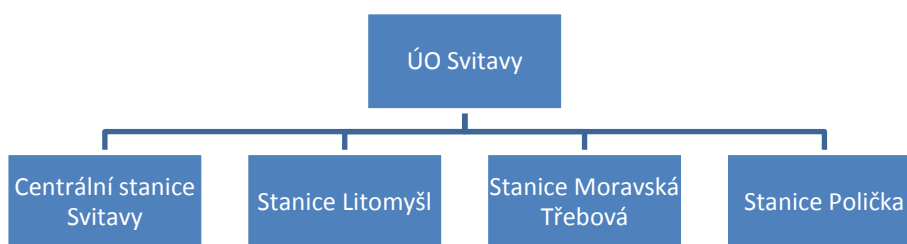
Obrázek 3: ÚO Chrudim

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.3 Územní odbor Svitavy

Historie profesionálního hasičského záchranného sboru v okrese Svitavy vychází především z tradic hasičského spolku města Svitav. První požární zbrojnice byla ve městě vystavěna již v roce 1869 a v květnu roku 1870 pak byl obecní radou schválen vznik spolku pod názvem „Dobrovolní hasiči města Svitav“, od té doby se rozvíjela tradice českého dobrovolného požárního sboru, pro jehož potřeby pak byla po roce 1945 zřízena nová požární zbrojnice a činnost hasičů přetrvávala i nadále. Postupem času a s rozvojem města začala být technika dobrovolných hasičů ve srovnání s okolními okresy zastaralá, požární zbrojnice již byla v havarijním stavu, a tak byla v roce 1967 zahájena výstavba nového objektu pro dobrovolný hasičský sbor. Tyto skutečnosti daly podnět k založení profesionálního sboru města a dne 1. května 1970 byl zřízen Veřejný požární útvar města Svitav, následně pak byly zakládány Veřejné požární útvary v Poličce a v Litomyšli.

Po roce 1989 se podařilo vybudovat nové požární stanice v Litomyšli a v Moravské Třebové, rekonstrukcí prošla stanice v Poličce a rozšířil se i areál centrální stanice ve Svitavách, kde došlo například k výstavbě heliportu u stanice, který slouží letecké záchranné službě [6].

Obrázek 4: ÚO Svitavy

Zdroj: vlastní zpracování

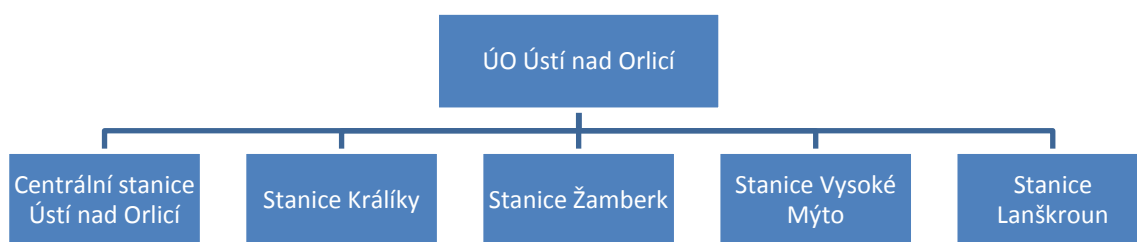
3.2.4 Územní odbor Ústí nad Orlicí

Z historického hlediska byl pro vývoj požární ochrany v Ústí nad Orlicí velmi důležitý rok 1774 a to z toho důvodu, že v březnu toho roku byl vydán řád, který upravoval základní povinnosti v oblasti požární ochrany. Řádem bylo například ustanoveno, že boj proti ohni byl řízen pomocí městské rady a staršími a na základě řádu byly také vytvořeny sbory, kterým se říkalo desátky, a v jejich čele stáli desátníci. Dalším důležitým rokem byl rok 1865, konkrétně pak duben 1865, kdy byl založen tělocvičený spolek, který zároveň vykonával funkci hasičského sboru, spolek ale zanedlouho zanikl.

Podstatnou událostí, která měla velký vliv na PO v Ústí nad Orlicí, byl velký požár, který vypukl v říjnu roku 1871 a ohrožoval celé město. Právě díky rozsáhlému požáru pochopili ústečtí obyvatelé, jak vážné nebezpečí požáry představují a že nevyzvedčené obyvatelstvo není schopno se jim ubránit, a tak ještě téhož roku vznikl ve městě hasičský spolek.

Velký vliv na vznik první profesionální jednotky požární ochrany v okrese měly především změny v právní úpravě a také vzrůstající průmysl a rozvoj zemědělské výroby. Vzhledem k těmto faktům se přistoupilo k tomu, že od roku 1970 byly ve městě zřízeny Veřejné požární útvary. A k 1. březnu 1971 byl založen Okresní veřejný požární útvar v Ústí nad Orlicí.

Po roce 1989 nastalo mnoho změn v celé republice a stejně tak v požární ochraně, tou nejvýznamnější pro požární ochranu, potažmo pro PO v ústeckém okrese, je ta z roku 2001, kdy se měnila struktura HZS ČR, a došlo k vytvoření Územního odboru HZS okresu Ústí nad Orlicí, který je podřízen Krajskému ředitelství v Pardubicích.

Obrázek 5: ÚO Ústí nad Orlicí

Zdroj: vlastní zpracování

Každá stanice má svého velitele, což je člověk, který je zařazen v denním výkonu služby a který má na starost bezproblémový chod dané stanice. Jeho úkolem je zajišťovat běžné provozní záležitosti a také odbornou přípravu příslušníků jednotek HZS a jednotek

SDH. Další důležitou povinností velitele stanic je komunikace s veliteli jednotek SDH obcí. V Pardubickém kraji je celkem 451 obcí a ty se „rozdělí“ mezi velitele stanic, a tak má každý velitel ve své kompetenci přibližně 30 až 40 obcí. Vzhledem k tomuto počtu obcí, respektive jednotek SDH obcí, které přísluší jednomu veliteli, je lépe zajištěna vzájemná komunikace (ta probíhá zpravidla každý týden) i znalost dané lokality. Velitel stanice slouží i jako tzv. „pomocná ruka“ starostovi obce, případně veliteli jednotky při řešení problémů. Celé okresní stanice PAK slouží jednotkám SDH obcí v PAK jako technické zázemí, při různých opravách strojů či zařízení, plnění tlakových lahví apod.

3.3 Jednotky požární ochrany SDH obcí na úrovni PAK

K 1. lednu 2013 je v Pardubickém kraji celkem 574 jednotek požární ochrany. Jejich rozdělení podle typu jednotky a územního odboru je uvedeno v Tabulce 2.

Tabulka 2: Počet jednotek PO se zvýrazněním JPO SDH obcí v PAK

Typ jednotky	Územní odbory Pardubického kraje				Součet
	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
JPO I	3	3	4	5	15
JPO II	9	0	5	9	23
JPO III	13	28	28	14	83
JPO IV	0	4	1	1	6
JPO V	155	83	88	116	442
JPO VI	1	2	1	1	5
Součet	181	120	127	146	574

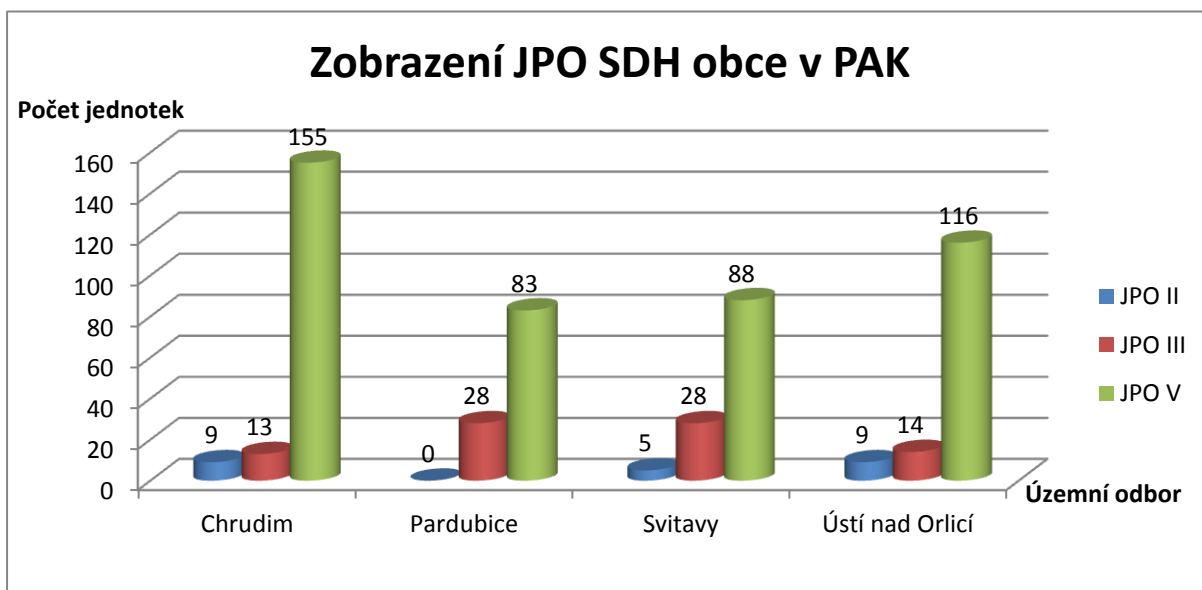
Zdroj: přepracováno dle [27]

Jako jednotky SDH obce jsou vedeny jednotky PO v kategoriích s označením JPO II, JPO III a JPO V. Těchto jednotek je v kraji celkem 548, z toho nejvíce jich je v kategorii JPO V.

JPO II a JPO III patří mezi jednotky s rozšířenou působností. Jsou schopny zasahovat i mimo území své obce. Rozdíl mezi těmito kategoriemi jednotek je takový, že v JPO II mohou mít, a zpravidla i mají, ve svých řadách placené členy. Ty platí obec jako své zaměstnance a oni mají systém pohotovosti, podobně jako profesionální hasiči.

JPO V jsou jednotky, které jsou předurčeny pouze pro území své obce. Za určitých výjimečných okolností je však může operační středisko vyzvat, aby se zúčastnily zásahu i mimo území dané obce, v praktickém životě se to ale nestává často. Až na nějaké výjimky

jsou to takové jednotky, které nemají žádnou velkou techniku, obvykle nemají cisternovou automobilovou stříkačku, vyprošťovací nářadí apod.

Obrázek 6: Zobrazení JPO SDH obce v PAK

Zdroj: přepracováno dle [27]

Z Obrázku 6 je zřejmé, že rozdělení jednotek SDH bylo v roce 2012 v jednotlivých okresech Pardubického kraje odlišné. Jejich rozmístění je ale ve velké míře závislé především na počtu obcí v daném územním odboru. Vliv na rozmístění jednotek ale může mít například i geografické rozložení jednotlivých územních odborů. Pardubický okres nepatří mezi oblasti s velkým výškovým rozpětím, velká část tohoto okresu leží v Polabské nížině, a tak je celý okres relativně dobře dostupný pro jakýkoli zásah. Naproti tomu okres Chrudim je o poznání více členitý, na severu a severovýchodě území se nachází nížina, naopak jih a jihozápad okresu je charakteristický pahorkatinami až vrchovinami. Svitavský okres je tvořen z velké části pahorkatinou, na zbytku území se nachází vrchoviny. V okrese Ústí nad Orlicí je povrch velmi členitý, jeho území leží v nadmořské výšce od 239 m.n.m. až do 1424 m. n. m. Většinu území zabírají pahorkatiny, ale na území ústeckého okresu zasahuje také masiv Kralického Sněžníku či Orlické hory. Je tedy zřejmé, že v některých okresech je dostupnost obtížnější, a tak i to může být důvodem rozmístění požárních jednotek SDH obcí [16].

Je ale zajímavé vyjádřit si jaké území ÚO připadá jedné jednotce PO a zároveň, kolik obyvatel „obsluhuje“ jedna jednotka. Tabulka 3 udává rozlohu, počet obyvatel a počet jednotek PO v jednotlivých územních odborech, které slouží jako základ k následnému

vyjádření. Využité informace pocházejí ze Statistické ročenky PAK 2012 a Statistické ročenky HZS PAK 2012.

Tabulka 3: Počet obyvatel, rozloha a počet jednotek SDH obce v jednotlivých ÚO

Územní odbor	Počet obyvatel	Rozloha územního odboru v km ²	Počet jednotek SDH obce
Chrudim	104 371	993	177
Pardubice	167 750	880	111
Svitavy	105 112	1 379	121
Ústí nad Orlicí	139 178	1 267	139

Zdroj: zpracováno dle [16] a [27]

Pomocí výpočtu: počet obyvatel / počet jednotek SDH obce, si lze vyjádřit kolik obyvatel připadá na jednu jednotku PO. Čím menší je výsledek tím lépe.

Tabulka 4: Počet obyvatel na jednu jednotku SDH obce v jednotlivých ÚO

Územní odbor	Počet obyvatel	Počet jednotek SDH obce	Počet obyvatel na jednu jednotku SDH obce
Chrudim	104 371	177	589,67
Pardubice	167 750	111	1 511,26
Svitavy	105 112	121	868,69
Ústí nad Orlicí	139 178	139	1 001,28

Z Tabulky 4 je zřejmé že nejméně obyvatel připadá na jednu jednotku v ÚO Chrudim, následuje ÚO Svítavy, ÚO Ústí nad Orlicí, a poslední je ÚO Pardubice. A ačkoli je ÚO Pardubice nejmenší ze všech má nejvíce obyvatel, a na jednu jednotku PO v tomto ÚO vychází největší počet obyvatel. To lze vysvětlit například tím, že se v tomto územním odboru nachází krajské město Pardubice, ve kterém, žije přes 90 000 obyvatel. Lidé však nebydlí pouze v rodinných domech, ale obývají i panelové domy, které na jednom místě soustřeďují velký počet obyvatel.

Pomocí výpočtu: rozloha územního odboru v km² / počet jednotek SDH obce, si můžeme si vyjádřit počet km², který připadá jedné jednotce SDH obce a tím tak zjistit, který ÚO má nejlepší pokrytí jednotkami požární ochrany. Stejně jako u předchozího vyjádření je žádoucí, aby výsledek byl co nejmenší. Díky tomu je zajištěna lepší dostupnost jednotek při zásahu.

Tabulka 5: Počet km² připadající na jednu jednotku SDH obce v jednotlivých ÚO

Územní odbor	Rozloha územního odboru v km ²	Počet jednotek SDH obce	Počet km ² připadající na jednu jednotku SDH obce
Chrudim	993	177	5,61
Pardubice	880	111	7,93
Svitavy	1 379	121	11,40
Ústí nad Orlicí	1 267	139	9,12

Podle údajů uvedených v Tabulce 5 je jednotkami PO nejlépe pokryt územní odbor Chrudim, kde na jednu jednotku SDH obce připadá téměř 6 km² daného území. Následuje ÚO Pardubice, kde jedné jednotce náleží území o velikosti téměř 8 km². V ÚO Ústí nad Orlicí připadá jedné jednotce PO přes 9 km² území a největší území má na starost jedna jednotka PO v ÚO Svitavy, a to téměř 12 km². Je ale třeba vzít v úvahu, že dané rozdělení území mezi jednotlivé jednotky PO počítá pouze s jednotkami SDH obce a nebere zřetel na jednotky profesionální.

4 SPOLUPRÁCE JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY V PARDUBICKÉM KRAJI

Spolupráce profesionálních a dobrovolných jednotek neprobíhá jen u zásahu, ale začíná už mnohem dříve a to především v rámci odborné přípravy jednotek a pokračuje i mimo zásah, kdy HZS kraje slouží jednotkám SDH obce i jako technická základna při různých opravách zařízení apod.

4.1 Odborná příprava JPO SDH obce

Všichni příslušníci dobrovolných jednotek PO mohou svoji službu při zdolávání požáru vykonávat samostatně až po absolvování základní odborné přípravy. Té se musí každý člen dobrovolné jednotky zúčastnit nejpozději do 12 měsíců od zařazení do příslušné funkce v jednotce a to v rozsahu nejméně 40 vyučovací hodin. Obsahem základní odborné přípravy je například znalost druhů jednotek PO; povinnosti členů dobrovolných jednotek PO; orgány státní správy a samosprávy a jejich působnost; vnitřní organizace jednotek PO; vybavení jednotek PO; velení a činnost hasičů při zásahu; organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu; bezpečnost práce u zásahu apod. [1].

Členové dobrovolných jednotek požární ochrany jsou také povinni se každoročně zúčastňovat i pravidelné odborné přípravy. Tu organizují velitelé dobrovolných jednotek PO a její rozsah je stejný jako u základní odborné přípravy a to v rozsahu minimálně 40 hodin. U jednotek SDH obce kategorie JPO II se doporučuje minimálně 16 hodin (tj. alespoň 40 %) přípravy absolvovat ve spolupráci s HZS kraje na stanicích HZS kraje. Součástí pravidelné odborné přípravy je prohlubování znalostí, tělesná příprava a patří sem také prověřovací a taktická cvičení [1].

Strojníci, velitelé družstev a velitelé dobrovolných jednotek PO mohou svou funkci vykonávat jen s požadovanou odbornou způsobilostí, tu musí prokázat nejdéle do 6 měsíců od ustanovení do funkce. Odborná způsobilost se ověřuje zkouškou a prokazuje se osvědčením, které má platnost 5 let a musí být prodlouženo před ukončením jeho platnosti. Odborná způsobilost se člení na dva druhy: [1]

- odborná příprava k získání odborné způsobilosti strojníků, velitelů družstev a velitelů dobrovolných jednotek PO - tj. základní odborná příprava. Provádí se v odborných kurzech vzdělávacích zařízení MV případně u HZS krajů,

- odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti strojníků, velitelů družstev a velitelů dobrovolných jednotek – tj. cyklická odborná příprava. Tuto přípravu zajišťuje HZS kraje.

Rozsah základní a cyklické odborné přípravy u strojníků, velitelů družstev a velitelů dobrovolných jednotek PO je uveden v Příloze A.

4.1.1 Prověřovací cvičení

Prověřovací cvičení jednotek požární ochrany je určeno především k prověření připravenosti a k prověření akceschopnosti jednotek. Dále slouží k prověření požárního řádu obce, k prověření dokumentace zdolávání požárů, havarijních plánů nebo k prověření vzájemné spolupráce mezi jednotkami požární ochrany a dalšími složkami IZS. Tímto cvičením se také může ověřovat reálná dostupnost členů jednotky PO. Součástí prověřovacího cvičení může být i vyhlášení cvičného požárního poplachu. Jednotky, kterých se cvičení týká, o něm předem nevědí [1].

Prověřovací cvičení jednotek PO je oprávněn nařídit: [1]

- generální ředitel HZS ČR nebo jeho zástupce,
- ředitel HZS kraje nebo jeho zástupce,
- ředitel územního odboru HZS kraje nebo jeho zástupce,
- velitel jednotky a příslušníci, kteří v rámci výkonu státního požárního dozoru jsou pověřeni kontrolovat akceschopnost jednotky PO,
- starosta obce pro jednotku, kterou obec zřídila, případně statutární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby pro jednotku, kterou zřídily.

4.1.2 Taktické cvičení

Taktické cvičení se provádí za účelem přípravy jednotek PO nebo štábů na zdolávání požárů nebo záchranné práce při mimořádných událostech, slouží také k ověření znalosti místního území, pro které byla jednotce PO s územní působností stanovena územní působnost. Jde o cvičení, která jsou zaměřena především na taktickou úroveň řízení zásahů jednotek PO. Taktická cvičení mají ve své kompetenci velitelé jednotek požární ochrany, kteří je plánují v souladu s ročním plánem pravidelné odborné přípravy. Rozsah a zaměření taktických cvičení je uvedeno v ročním plánu pravidelné odborné přípravy HZS kraje.

Součástí taktických cvičení jednotek PO mohou být i cvičení, která se provádí v rámci preventivně výchovné a propagační činnosti, tato cvičení se provádí formou ukázky [1].

Mimo velitelů jednotek PO může taktické cvičení nařídít ředitel územního odboru HZS kraje v případě, že se do taktického cvičení zapojují dvě a více jednotek PO, případně ředitel HZS kraje, pokud cvičení svým rozsahem přesáhne územní působnost územního odboru HZS kraje. Taktické cvičení se připravuje předem a zainteresované osoby o něm vědí [1].

4.1.3 Organizace prověřovacího a taktického cvičení

Dle časového hlediska se organizace cvičení člení na přípravnou etapu, realizační etapu a vyhodnocovací etapu.

Přípravná etapa

Na jejím počátku stojí zařazení cvičení do plánu úkolů. Tato etapa obsahuje výběr místa k provedení cvičení přípravu štábů HZS a orgánů, operačních a informačních středisek HZS, jednotek PO a dalších složek IZS a přípravu rozhodčí služby a pozorovatelů. Přípravná etapa končí schválením dokumentace ke cvičení [1].

Realizační etapa

Tato etapa začíná vyhlášením simulované MU podle schváleného plánu provedení cvičení. Realizační etapa končí v okamžiku provedení cvičení, tzn. provedením záchranných a likvidačních prací zapojenými složkami IZS nebo rozhodnutím toho, kdo dané cvičení řídí [1].

Vyhodnocovací etapa

Vyhodnocovací etapa začíná sběrem hodnotících zpráv od členů rozhodčí skupiny a zahájením činnosti vyhodnocovací skupiny. Tato etapa také zahrnuje zpracování návrhů na opatření, vyvození závěrů z jednotlivých pracovišť a zpracování závěrečného vyhodnocení celého cvičení. Tato etapa končí předložením hodnocení tomu, kdo cvičení schválil či nařídil nebo končí případným projednáním navrhovaných opatření [1].

4.1.4 Dokumentace prověřovacích a taktických cvičení

Dokumentace **prověřovacího cvičení** je zpracovávána prověřujícím orgánem a to písemnou formou. Závazným obsahem plánu prověřovacího cvičení je zejména: [1]

- účel cvičení
- cíl cvičení

- místo, datum a čas konání cvičení
- námět cvičení
- způsob provedení cvičení
- materiální zabezpečení cvičení
- zúčastněné organizační složky HZS kraje, technika, jednotky PO a další složky IZS
- časový harmonogram
- bezpečnostní opatření

Pokud je prověřovací cvičení většího rozsahu, je možné využít doporučený rozsah dokumentace taktického cvičení. Vyhodnocení prověřovacího cvičení se zpracovává samostatně a při prověřovacím cvičení jednotky PO se může takové vyhodnocení nahradit zprávou o zásahu.

Dokumentaci **taktického cvičení** vypracovává organizátor a většinou obsahuje následující doporučené body: [1]

- záměr taktického cvičení – je to výchozí dokument, kterým se stanovuje základní rámec taktického cvičení a zároveň slouží i jako podklad pro zpracování následné dokumentace ke cvičení. Obsahuje např. cíl cvičení, námět cvičení, místo, datum a čas cvičení apod. Záměr taktického cvičení svaluje osoba oprávněná nařídít cvičení.
- organizační pokyn – je pracovním dokumentem, který udává pravidla pro přípravu taktického cvičení a organizační zabezpečení vlastního průběhu cvičení. Tento pokyn schvaluje řídící cvičení, případně osoba, která je pověřena přípravou a provedením cvičení.
- plán provedení taktického cvičení – je souhrnným prováděcím dokumentem, který vytváří podmínky pro organizované provedení taktického cvičení, splnění stanovených cílů, procvičení všech zadaných úkolů a zabezpečení efektivního řízení cvičení; schvaluje ho osoba, oprávněná nařídít cvičení.
- hodnocení taktického cvičení – je dokumentem pro vyhodnocení stanovených cílů cvičení. Hodnocení předkládá ten, kdo cvičení řídil a to po ukončení cvičení osobě nebo orgánu, který cvičení nařídil.

Pokud je cvičení vedeno pouze formou ukázky, žádná dokumentace se nevytváří.

4.1.5 Vybraná cvičení v Pardubickém kraji

V Pardubickém kraji se každoročně koná mnoho taktických i prověřovacích cvičení. Většinou jsou cvičení zaměřena na koordinaci spolupráce složek IZS.

Lanovka 2011

Ať už v zimní či letní sezoně je reálnou hrozbou porucha sedačkové lanovky, kdy především v zimních měsících, kdy panují nízké teploty, hrozí uvězněným osobám poškození zdraví v krajním případě i smrt. Právě připravenost složek IZS na tuto hrozbu prověřovalo cvičení „Lanovka 2011“, které se uskutečnilo 25. května 2011 v katastru obce Červená Voda. Cílem cvičení bylo nejen prověřit systém vyrozumění jednotlivých složek IZS pomocí Krajského operačního střediska IZS Pardubického kraje, ale prověřit i předpokládané dojezdové časy zúčastněných složek IZS. Cvičením se také procvičovala spolupráce zasahujících složek IZS a procvičily se i praktické dovednosti lezeckých skupin HZS ČR a dostatečnost vybavení složek IZS pro tuto situaci. Evakuaci osob zajišťoval provozovatel lanovky a na pomoc byly přizvány složky IZS a to konkrétně Horská služba z oblasti Orlických hor a Jeseníků, Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky SDH obcí PAK, Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje. Cvičení se zúčastnili i členové horské služby z Polska [13].

Obrázek 7: Symbol cvičení Lanovka 2011

Zdroj: [19]

Humanitární pomoc 2012

„Humanitární pomoc 2012“ je název jednoho z mnoha taktických cvičení, které se v roce 2012 pořádalo v Pardubickém kraji. Uskutečnilo ve dnech 20. – 21. září 2012 v Poličce a tématem cvičení bylo provozování Materiální základny humanitární pomoci určené pro obyvatelstvo postižené rozsáhlou povodní a cílem bylo procvičit komunikaci složek IZS a orgánů krizového řízení a dalších subjektů při výstavbě a provozu materiální základny humanitární pomoci na území PAK a prověření připravenosti jednotek SDH obcí Pardubického kraje předurčených k plnění speciálních úkolů v ochraně obyvatelstva. (Příloha B)

Obrázek 8: Symbol cvičení Humanitární pomoc 2012

Zdroj: [19]

4.2 Vyhlášení poplachu jednotkám SDH v Pardubickém kraji a právo přednostního velení

Vyhlášení poplachu dobrovolným jednotkám PO v Pardubickém kraji se řídí vyhláškou č. 247/2001 Sb. a je upraveno i v Nařízení Rady Pardubického kraje, kterým se vydává požární poplachový plán PAK. Způsob svolání jednotky pak závisí na konkrétních podmínkách obce a na úrovni jejího technického zabezpečení. Ohlášení poplachu, potažmo svolání jednotek, může probíhat například přes ohlašovnu požárů, v PAK je ale primárně nastavené vyhlášení poplachu přes jednotný systém vyrozumění a varování, tzn. pomocí sirén. Pardubický kraj ale pro svolávání jednotek využívá i jednu službu nad rámec zákona a to systém AMDS (Automat Message Delivery System). Jedná se o technologii, která automaticky převádí psaný text na hlas. Tento systém dnes umí obsloužit 16 kanálů zároveň, tzn., umí 16 lidem zároveň dát zprávu – zavolat ohledně vyhlášení požárního poplachu a nutnosti svolání jednotky. Po přijetí volání se přehraje úvodní představení a následuje

vyzvání k přijetí či odmítnutí zprávy. Obsahem zprávy jsou informace o typu a místě události. Dané informace jsou generovány systémem dynamicky podle údajů, které byly k události poskytnuty.

Svolávání jednotek probíhá tím způsobem, že systém začne jednotlivým členům jednotky volat. Pokud se napoprvé nedovolá, ať už z důvodu, že volaný má obsazeno, nebo je mimo signál zavěsí a volání opakuje za 15 sekund, pokud ani tentokrát volaný hovor nepřijme, systém AMDS vyhodnotí volání jako nedoručené a linka je tak volná pro další volání. Největší výhodou tohoto systému je jeho oboustrannost, tzn., že systém umí vyhodnotit, zda byla hlasová zpráva přijata nebo ne, na rozdíl od SMS zprávy.

Po přijetí si volaný vyslechne úvodní hlášení a poté pokud může vyjet k zásahu, vybere na telefonu číslo „1“, po tomto kroku se mu automaticky přehraje zpráva s údaji o zásahu a o místě, kam se má dostavit, zpravidla to bývá hasičská zbrojnice. Druhou možností je, že hasič vyjet nemůže, je mimo domov, v práci nebo mu ve výjezdu brání jiné důvody. V takovém případě po úvodním hlášení zmačkne číslo „2“, tím hovor odmítne, volání se ukončí a systém tuto informaci vyhodnotí a pokračuje ve svolávání dalších jednotek.

V případě první možnosti, kdy jsou hasiči připraveni k výjezdu, a jednotka se sejde v hasičské zbrojnici, ohlásí tuto skutečnost operačnímu středisku a čekají na další pokyny. Komunikace už probíhá přes radiostanice nebo mobilní telefony.

Na místě zásahu platí právo přednostního velení. Tento způsob velení je popsán ve vyhlášce č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Právo přednostního velení říká např., že pokud budou na místě zásahu dvě jednotky stejné kategorie, velitelem zásahu bude velitel místní jednotky. V případě zásahu v podniku, kde jsou i podnikoví hasiči, bude velitelem zásahu velitel jednotky podniku. Právo přednostního velení má své logické opodstatnění, místní velitel jednotky, či velitel jednotky podniku mají lepší znalosti dané lokality a v případě podniku i dokonale znají rizika, která při zásahu hrozí.

Komunikace hasičů s veliteli zásahu na místě zásahu se obecně řídí vyhláškou č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, a dále je rozpracovaná v interních aktech řízení, která vydává GŘ HZS ČR. Hasiči jsou na místě vždy podřízeni veliteli zásahu, veškerá komunikace s operačním střediskem probíhá právě přes velitele zásahu a ten je také zodpovědný za všechny na místě zásahu, jak za profesionální hasiče, tak i za dobrovolné.

4.3 Spolupráce s podnikovými hasiči

Spolupráce s podnikovými hasiči probíhá obdobně jako s dobrovolnými. Školit se už ale musí pouze velitelé (ne strojníci jako u dobrovolných). Musí každoročně procházet odborným školením. Velitele jednotky jmenuje zřizovatel, ale HZS PAK musí jeho jmenování odsouhlasit.

Podnikoví hasiči jsou předurčení pro území toho daného podniku a nejsou tak zanesení v požárním poplachovém plánu. Samozřejmě ale mohou nastat případy, kdy se stane nějaká mimořádná událost v bezprostřední blízkosti podniku, a tak mohou být i podnikoví hasiči vysláni operačním střediskem i mimo území svého podniku. Pro takové případy jsou sepsány různé dohody o spolupráci.

5 CHARAKTERISTIKA ČINNOSTI JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY V PARDUBICKÉM KRAJI V LETECH 2008 - 2012

Tato kapitola je zaměřena na činnost jednotek požární ochrany v Pardubickém kraji. Veškerá data použitá v této části jsou čerpána ze Statistických ročenek Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje z let 2008 až 2012.

5.1 Mimořádné události

Každoročně vyjíždějí jak profesionální, tak dobrovolné jednotky k několika tisícům mimořádných událostí. V Tabulce 6 je uveden přehled počtu MU podle jednotlivých druhů MU v letech 2008 - 2012.

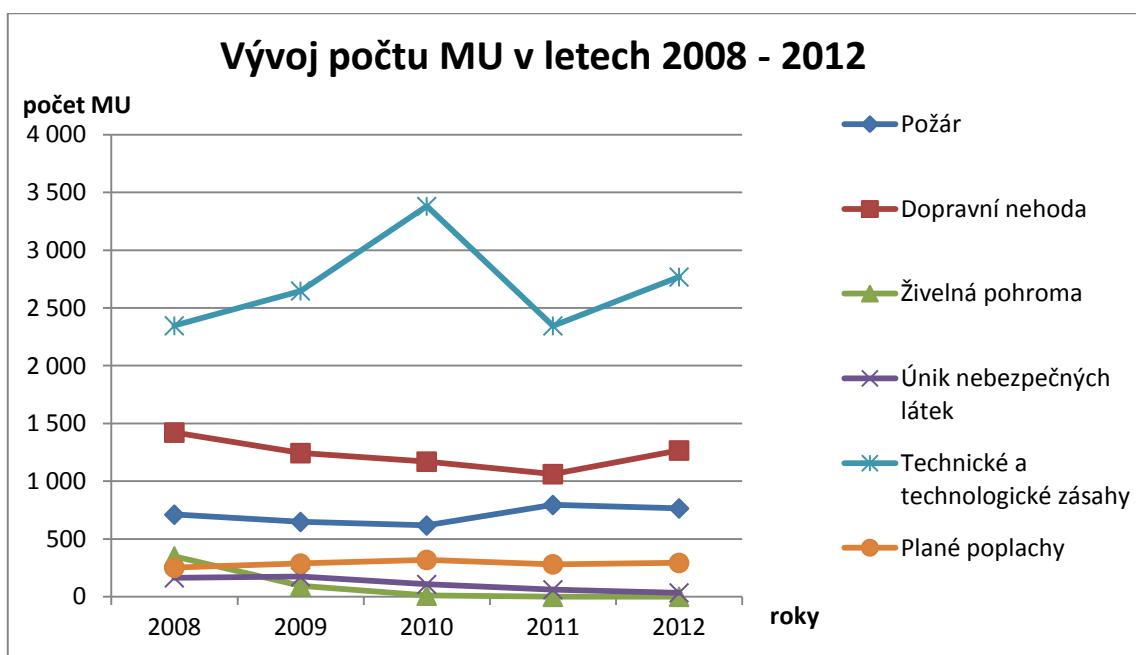
Tabulka 6: Mimořádné události v letech 2008 – 2012

Typ události	2008	2009	2010	2011	2012	Součet
Požár	711	648	617	795	765	3 536
Dopravní nehoda	1 422	1 244	1 170	1 062	1 267	6 165
Živelná pohroma	349	94	10	0	0	453
Únik nebezpečných látek	164	173	107	61	34	539
Technické a technologické zásahy	2 347	2 648	3 381	2 346	2 769	13 491
Plané poplachy	252	287	319	281	293	1 432
Součet	5 245	5 094	5 604	4 545	5 128	25 616

Zdroj: přepracováno dle Statistických ročenek HZS PAK 2008 - 2012

Jak je vidět z Tabulky 6, celkem provedly jednotky PO Pardubického kraje během posledních pěti let přes 25 tisíc zásahů, což vychází zhruba 14 zásahů na 1 den. Nejvíce zásahů ze všech, cca 53 % představují technické a technologické zásahy. V přepočtu na dny, tvoří tyto zásahy přibližně polovinu všech zásahů, jde tedy zhruba o 7 zásahů denně. Tyto zásahy jsou, co se do četnosti týče následovány dopravními nehodami, které představují celkem 24 % zásahů z celkového počtu. Třetí nejčastější zásahy jsou u požárů a to s téměř 14 %. Následují zásahy u planých poplachů se zhruba 6 %, dále jsou zásahy u úniku nebezpečných látek se 2 % a na posledním místě jsou živelné pohromy s necelými 2 %.

Pro lepší ilustraci vývoje MU je Tabulka 6 doplněna grafem, který zachycuje vývoj těchto MU v letech 2008 - 2012.

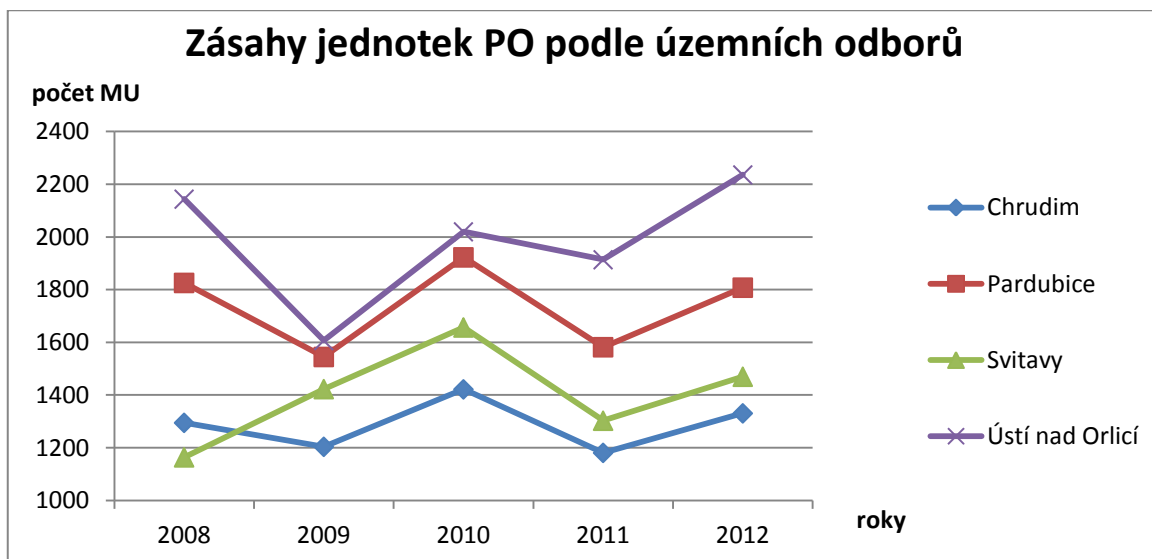
Obrázek 9: Vývoj počtu MU v letech 2008 -2012

Zdroj: přepracováno dle Statistických ročenek HZS PAK 2008 - 2012

Druhy MU uvedené v Tabulce 6 představují pouze souhrnné kategorie MU, přičemž každá z nich se dále dělí na více poddruhů. Například největší skupina co do zásahů technické a technologické zásahy se dělí na technickou havárii, technickou pomoc, technologickou pomoc a ostatní pomoc. V roce 2012 zasahovaly jednotky požární ochrany u tohoto druhu MU celkem v 2 769 případech a největší procento zásahu zaujímá technická pomoc s téměř 86 %. Dopravní nehody se dělí na dopravní nehody silniční, hromadné silniční, železniční, letecké a ostatní. V roce 2012 z celkového počtu 1267 dopravních nehod, jich téměř 94 % představovaly nehody silniční. V případě úniku nebezpečné látky se rozlišuje: únik plynu/ aerosolu, kapaliny, ropných produktů, pevné látky a únik ostatních látek. Nejčastěji byl zásah u událostí této kategorie proveden u úniku ropných produktů, šlo téměř o 71 % zásahů.

5.2 Zásahy jednotek podle územních odborů

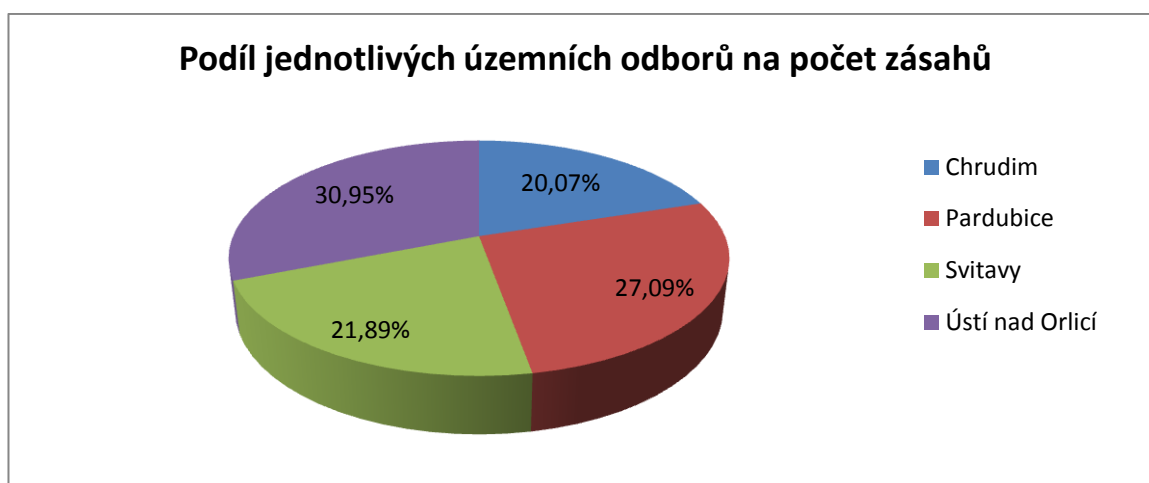
Následující obrázek zobrazuje vývoj zásahů profesionálních i dobrovolných jednotek u jednotlivých územních odborů Pardubického kraje – v Chrudimi, Pardubicích, Svitavách a v Ústí nad Orlicí.

Obrázek 10: Zásahy jednotek PO podle územních odborů

Zdroj: přepracováno dle Statistických ročenek HZS PAK 2008 - 2012

Z Obrázku 10 je patrné, že nejvyšší počet zásahu v letech 2008 – 2012 provedly jednotky PO v okrese Ústí nad Orlicí, nejméně zásahů pak za uplynulou dobu bylo v okrese Chrudim. Ve všech okresech se ale počet zásahů v posledním roce 2012 zvýšil oproti roku 2011. Procentní vyjádření zásahů jednotlivých ÚO zachycuje Obrázek 11.

Obrázek 11: Podíl jednotlivých územních odborů na počtu zásahů

Zdroj: přepracováno dle Statistických ročenek HZS PAK 2008 – 2012

Jednotky požární ochrany PAK nezasahují jen v Pardubickém kraji, ale mohou zasahovat i na území jiných krajů. Například v roce 2012 zasahovaly jednotky požární ochrany Pardubického kraje u 33 událostí na území jiných krajů. A to v kraji Olomouckém, Středočeském, Jihomoravském, Královéhradeckém a kraji Vysočina.

5.3 Vývoj počtu zásahů jednotlivých kategorií jednotek PO

Mimořádných událostí v Pardubickém kraji, u kterých zasahují hasiči je celá řada, jde například o požár, dopravní nehodu, živelnou pohromu, technickou havárii nebo třeba planý poplach. U všech těchto událostí vždy zasahují profesionální jednotky HZS PAK a u většiny z nich s nimi spolupracují i jednotky dobrovolné – jednotky SDH obce, jednotky SDH podniku případně HZS podniku a jiné jednotky. Výjimkou jsou bagatelní výjezdy, tedy takové výjezdy, u nichž je již předem znám jejich rozsah, a není tak nutné svolávat všechny jednotky podle poplachového plánu, jde například o požár odpadkového koše apod. Pokud se svolávají všechny jednotky podle poplachového plánu, na prvním místě je vždy jednotka HZS PAK a následují tři jednotky SDH obce. Poměr a počet jednotek se však může měnit dle druhu MU, její velikosti a závažnosti.

5.3.1 Požáry

V dnešní době, už u zhruba 97 % požárů, zasahují s jednotkami profesionálními i ty dobrovolné. Dobrovolné jednotky pomáhají těm profesionálním s hašením požáru, případně pak požár dohašují a hlídají, aby nedošlo k dalšímu vznícení. Požáry jsou nejčastější MU, při které zasahují společně jak profesionální, tak dobrovolné jednotky.

Tabulka 7: Přehled počtu zásahů jednotlivých druhů jednotek PO u požárů

Druhy jednotek PO	2008	2009	2010	2011	2012
Jednotky HZS PAK	673	593	557	754	730
Jednotky HZS podniků	55	46	47	65	63
Jednotky SDH obcí	600	612	641	853	977
Jednotky SDH podniků	3	1	6	2	6
Jiné jednotky	1	1	0	0	0
Celkový počet požárů	711	648	617	795	765

Zdroj: přepracováno dle Statistických ročenek HZS PAK 2008 - 2012

Tabulka 7 vyjadřuje nejen počty zásahů jednotlivých druhů jednotek PO v daných letech, ale zaznamenává i celkový počet požárů v daném roce. Celkový počet však nevyjadřuje součet zásahů všech druhů jednotek a to proto, že u jednoho zásahu zasahuje zpravidla více jednotek. Dlouhodobý trend vývoje této MU nelze jednoznačně určit. Jak je ale vidět, stále větší prostor při hašení požárů dostávají jednotky SDH obce, jejich počet u zásahů se rok od roku zvyšuje a to nezávisle na počtu požárů v daném roce. Spolupráce jednotek profesionálních a dobrovolných je tak u požárů stále častější a její trend je stoupající.

5.3.2 Dopravní nehody

Během let 2008 - 2012 zasahovaly jednotky požární ochrany u 6 165 dopravních nehod.

Tabulka 8: Přehled počtu zásahů jednotlivých druhů jednotek PO u dopravních nehod

Druhy jednotek PO	2008	2009	2010	2011	2012
Jednotky HZS PAK	1 452	1 241	1 188	1 083	1 275
Jednotky HZS podniků	73	88	67	67	68
Jednotky SDH obcí	145	208	185	214	265
Jednotky SDH podniků	2	0	2	1	2
Jiné jednotky	0	0	0	0	0
Celkový počet DN	1 422	1 244	1 170	1 062	1 267

Zdroj: přepracováno dle Statistických ročenek HZS PAK 2008 – 2012

Tabulka 8 zaznamenává zásahy jednotek PO PAK u dopravních nehod. Již na první pohled je vidět, že dopravní nehody jsou mnohem častějším typem zásahu než požár. Je zde také ale vidět výrazný rozdíl mezi počtem výjezdu jednotek SDH obce oproti jejich výjezdům k požárům. Dopravní nehody jsou technicky velmi náročný zásah a ne všechny jednotky jsou plně vybaveny na tyto situace. Téměř u všech let převyšuje počet zásahů jednotek HZS PAK nad celkovým počtem dopravních nehod, tato situace vznikne např. tím, když je k jedné dopravní nehodě, k jednomu zásahu povoláno více jednotek HZS PAK. Stejně jako u požárů i v tomto případě se jednotky SDH stále častěji spolupracují na zásazích u DN s jednotkami profesionálními. Je to dáno také tím, že se více jednotek stává předurčenými právě DN.

5.3.3 Technické zásahy

Tabulka 9: Přehled počtu zásahů jednotlivých druhů jednotek PO u technických zásahů

Druhy jednotek PO	2008	2009	2010	2011	2012
Jednotky HZS PAK	1 751	1 929	2 462	1 813	2 200
Jednotky HZS podniků	218	290	316	219	242
Jednotky SDH obcí	547	639	982	491	587
Jednotky SDH podniků	5	7	7	3	7
Jiné jednotky	8	2	2	0	0
Celkový počet technických zásahů	2 374	2 648	3 381	2 346	2 769

Zdroj: přepracováno dle Statistických ročenek HZS PAK 2008 – 2012

Tabulka 9 ukazuje, že technické zásahy patří k nejčetnějším zásahům vůbec. Nouzové otevírání bytů, vyprošťování osob z výtahu, likvidace spadlých stromů či odstranění překážek z komunikací, požární asistence nebo záchrana osob a zvířat jsou těmi nejčastějšími typy zásahů, které zaměstnávají jednotky PO. V některých případech je nutné použít zvláštní vybavení, nástroje či přístroje, a to je hlavní důvod, proč u těchto zásahů figurují nejvíce

jednotky HZS PAK, následují jednotky SDH obcí, jednotky HZS podniků. Naopak nejméně se na technických zásazích podílejí jiné jednotky a jednotky SDH podniků.

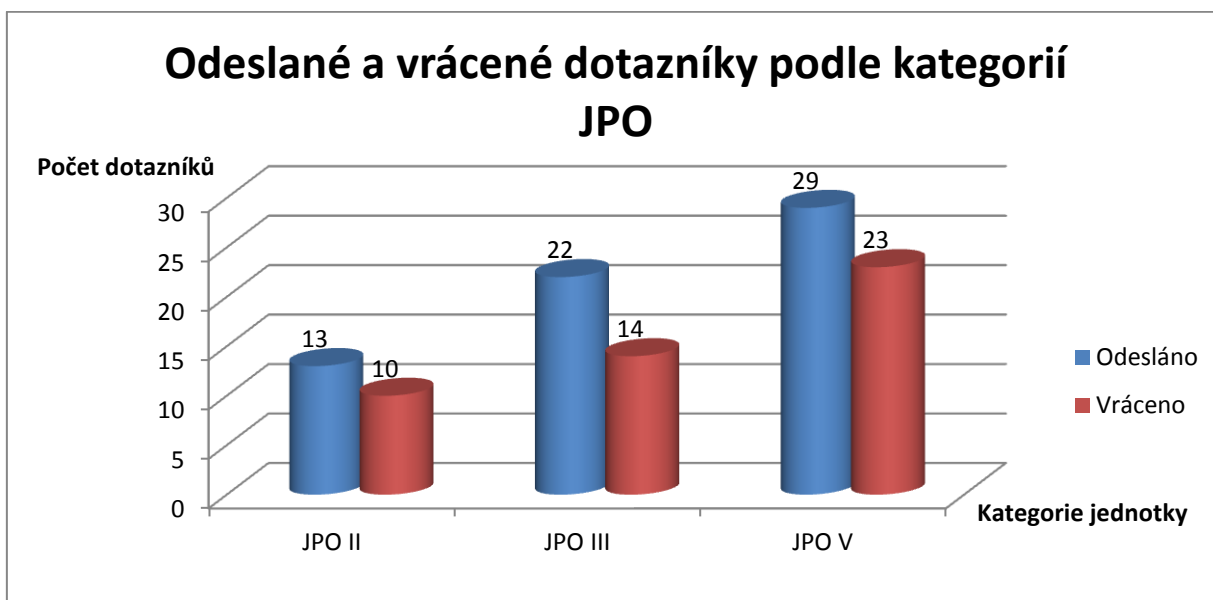
Jak lze vyčíst z Tabulek 7 až 9 spolupráce dobrovolných a profesionálních jednotek PO probíhá nejčastěji u požárů. Je to tím, že požáry zpravidla nevyžadují nějaké zvláštní vybavení jednotky. Při zásazích u požárů a dopravních nehod je trend spolupráce dobrovolných a profesionálních jednotek rostoucí. U technických zásahů tento trend nelze jednoznačně určit.

6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V rámci ověření teoretických postupů v praxi, bylo provedeno dotazníkové šetření. Celý dotazník je uveden v Příloze C.

Dotazník byl určen pro velitele jednotek SDH obce, kategorií JPO II, JPO III a JPO V případně pro jiné kompetentní osoby. Dotazník byl odeslán celkem na 64 e-mailových adres vybraných jednotek, v rozdělení 16 e-mailů na jeden územní odbor. Hlavním cílem dotazníku bylo zjistit, jak funguje spolupráce jednotek SDH obcí s HZS PAK v praxi.

Celková návratnost dotazníků byla přes 73 % (47 vrácených z 64 odeslaných). Přehled odeslaných a vrácených dotazníků podle kategorie jednotky ilustruje Obrázek 12.

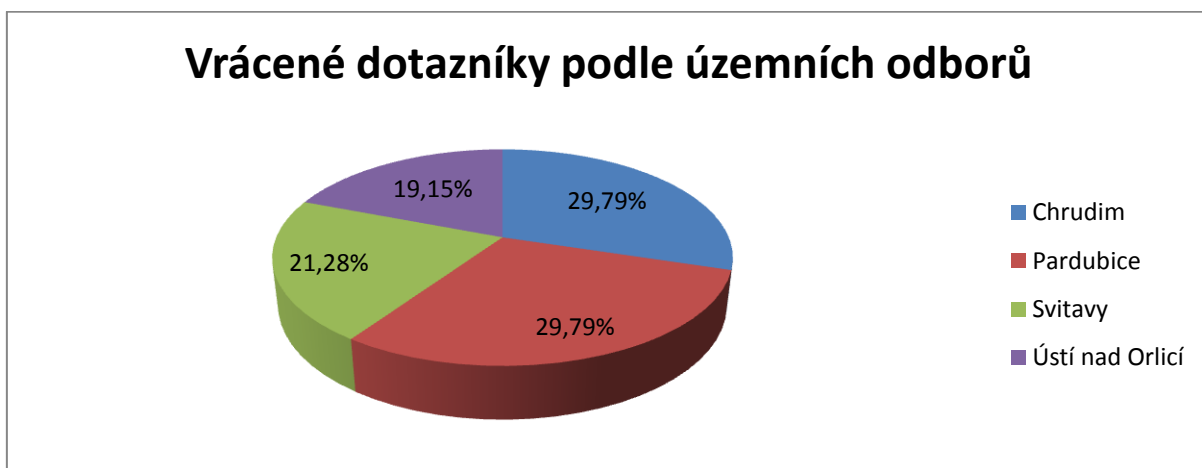

Obrázek 12: Odeslané a vrácené dotazníky podle kategorií JPO

Zdroj: vlastní zpracování

První dvě otázky dotazníku byly směřovány na identifikaci jednotek. Tedy do jaké kategorie daná jednotka patří a pod jaký územní odbor Pardubického kraje spadá. Z obdržených výsledků vyplývá, že nejvíce dotazníků, co do počtu kusů, vyplnili velitelé dobrovolných jednotek kategorie JPO V, následovala kategorie JPO III a poslední byla kategorie JPO II.

Následující obrázek ilustruje podíly vrácených dotazníků podle územního odboru jednotky požární ochrany.

Obrázek 13: Vrácené dotazníky podle územních odborů

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z Obrázku 13, nejvíce vyplněných dotazníků bylo z územních odborů Pardubice a Chrudim. Z těchto dvou ÚO přišlo celkem téměř 60 % (ÚO Pardubice 30 % a ÚO Chrudim 30 %) ze všech odeslaných dotazníků. V okresech Svitavy a Ústí nad Orlicí byl počet respondentů nepatrně menší. Z územního odboru Svitavy se vrátilo přes 21 % vyplněných dotazníků a z územního odboru Ústí nad Orlicí bylo vráceno zhruba 19 % vyplněných dotazníků.

Další otázka zjišťovala, kolik jednotek ze 64 dotázaných patří mezi jednotky předurčené. Ze 47 vrácených dotazníků lze vyčíst, že přes 74 % jednotek nepatří mezi ty předurčené. Zbýlých 26 % je předurčeno pro dopravní nehody a ochranu obyvatelstva. Jejich poměr je zobrazen na následujícím obrázku.

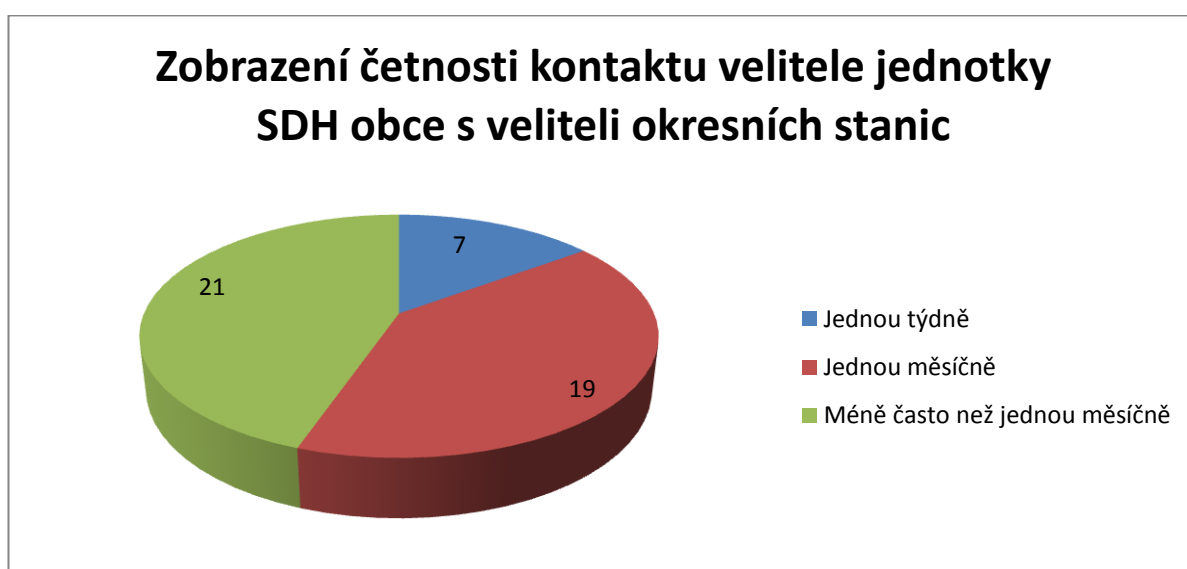

Obrázek 14: Předurčenost jednotek požární ochrany

Zdroj: vlastní zpracování

Z Obrázku 14 je patrné, že většina předurčených jednotek je předurčena pro zásahy u dopravních nehod. Takovéto rozdělení vychází z každodenní potřeby daných jednotek. I když jednotky předurčené pro ochranu obyvatelstva jsou velmi důležité a je třeba tyto jednotky zřizovat a dále školit, nejsou situace, kdy je nutné je využít tak časté jako dopravní nehody.

Otázka č. 4 se dotazovala na četnost kontaktu velitele jednotky SDH obce s velitelem příslušné okresní stanice. Přestože v kapitole 3.2, bylo popsáno, jak taková komunikace teoreticky probíhá, že díky rozdělení obcí komunikují velitelé okresních stanic s veliteli jednotek SDH obce zpravidla každý týden, dotazník prokázal, že skutečnost je jiná. Danou situaci ilustruje Obrázek 15.

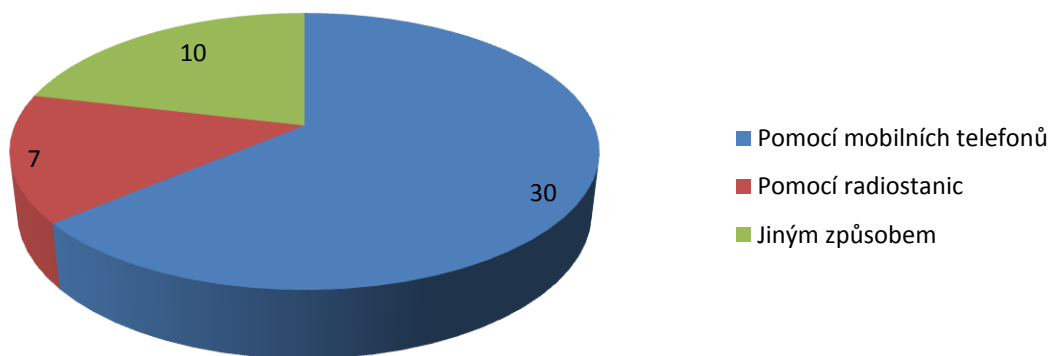
Obrázek 15: Zobrazení četnosti kontaktu velitele jednotky SDH obce s veliteli okresních stanic

Zdroj: vlastní zpracování

Pravidelně jednou týdně probíhá komunikace jen zhruba u 15 % dotázaných, 40 % respondentů odpovědělo, že takový kontakt probíhá jednou měsíčně a největší podíl odpovědí, a to 45 %, měla možnost, že takový kontakt probíhá méně často než jednou za měsíc. Tato otázka poukazuje na velký rozdíl mezi teoretickými a skutečnými postupy z praktického života.

Následující otázka se zabývala různými možnostmi jak svolat jednotku požární ochrany v případě nutnosti zásahu. Způsobů je několik, od systému jednotného varování a vyzoomění, tj. sirén, přes radiostanice až po mobilní telefony.

Způsoby svolání jednotky PO v případě zásahu

Obrázek 16: Způsoby svolání jednotky PO v případě zásahu

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Obrázku 16, nejčastěji se využívá svolání jednotky pomocí mobilního telefonu a to v 63 %, pomocí radiostanic se svolává zhruba 16 % a možnost „jiná“ v dotazníku zvolilo téměř 21 % respondentů. Pod možností jiná si lze představit systém AMDS, případně kombinaci zmíněných způsobů svolání jednotky.

Prověřovací a taktická cvičení patří do odborné přípravy členů jednotek PO, každoročně jich jsou pořádány desítky. Ze 47 odpovědí na dotazník vyplývá, že v roce 2012 se celkem 29 jednotek, tj. 62 % neúčastnilo žádného cvičení a zbylých 18 jednotek, tj. 38 % jednotek PO se v loňském roce zúčastnilo prověřovacího nebo taktického cvičení. Podle odpovědí šlo například o taktické cvičení Autobus 2012, Požár Lažany, Požár bioelektrárny Němčice či Evakuace Dolní Ředice. Další otázka ale ukázala, že přes 58 % velitelů by právě častější taktická cvičení uvítalo, o poznání menší je pak zájem o prověřovací cvičení. Pro více prověřovacích cvičení bylo 33 %. Častější komunikaci s veliteli okresních stanic by uvítalo 26 % respondentů a stejný počet dotazovaných odpovědělo, že je spokojeno s tímto stavem v jakém to je a žádnou změnu by neprovádělo.

Otázka č. 8 dávala možnost vlastní odpovědi. Dotazovaní měli možnost zde projevit své názory, připomínky či nápady, které by vedly ke zlepšení spolupráce s HZS PAK. Většina respondentů je se současným nastavením spolupráce spokojena, a tak by nic neměnili. I přesto však byly zaznamenány některé připomínky ke stávajícímu stavu. Nejčastěji by velitelé jednotek uvítali zlepšení komunikace ze strany HZS PAK, rychlejší a přesnější předávání informací v případě novinek v oblasti požární ochrany a také zajištění lepší spolupráce při školení jednotek PO. Mezi návrhy bylo také, aby byly zejména jednotky kategorie

JPO V pod intenzivnějším dohledem HZS PAK, které by dozorovalo jejich aktivitu alespoň v začátku jejich spolupráce a jednotky by tak do budoucna odváděly lepší práci. Velitelé by také uvítali častější pomoc od HZS PAK při modernizaci výbavy či častější obměňování hasičské techniky především u jednotek požární ochrany kategorie JPO II. Dalším poměrně častým požadavkem bylo založení asociace velitelů dobrovolných jednotek, kteří by za jednotky požární ochrany jednaly s orgány kraje.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala charakteristikou spolupráce jednotek požární ochrany sboru dobrovolných hasičů a Hasičského záchranného sboru České republiky, přičemž větší pozornost pak byla věnována jejich činnosti na území Pardubického kraje.

První kapitola práce byla zaměřena obecně. Šlo především o seznámení se základními pojmy, které se vztahují k požární ochraně a jejich pochopení je nezbytné pro porozumění dané tematiky. Následoval pohled do historie požární ochrany, kde je velkou zajímavostí, že v minulosti neměli hasiči za úkol jen požární ochranu, ale v počátku vzniku měli ve své kompetenci i úklid ulic. Stručně byly popsány nejdůležitější zákony, nařízení a vyhlášky vztahující se k oblasti požární ochrany. V první kapitole byl také vymezen pojem jednotka požární ochrany, kde bylo uvedeno hlavní poslání jednotek a především bylo objasněno jejich rozdělení dle územní působnosti jednotek požární ochrany a doby zabezpečení jejich výjezdu. Jednotky požární ochrany lze považovat v přeneseném slovy smyslu za základní kameny celého systému požární ochrany.

Úkolem první kapitoly bylo především seznámení s tématem požární ochrany. Díky představení základních pojmů a vymezení jednotek požární ochrany si lze spoustu věcí představit v reálném životě, což může pomoci k lepšímu pochopení dané problematiky.

Druhá kapitola představuje profesionální jednotky požární ochrany a jednotky sdružení dobrovolných hasičů obcí a podniků. Jsou uvedeny základní informace o Hasičském záchranném sboru České republiky a zároveň i o jednotkách mimo Hasičský záchranný sbor České republiky, což jsou jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, profesionální jednotky podniku, jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku a požární hlídky. Je nastíněn i systém plošného pokrytí, což je systém, který zajišťuje rovnoměrné rozložení jednotek PO v celé republice.

Cílem této kapitoly bylo především představení jednotlivých druhů jednotek požární ochrany. A ačkoli mají tyto jednotky odlišné zřizovatele, dennodenně společně zajišťují bezpečnost nás všech a to v rámci požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Důraz byl kladen také na detailnější představení systému plošného pokrytí, jenž je nezbytný pro zajištění bezpečnosti v rámci požární ochrany a ochrany obyvatelstva na celém území České republiky.

Třetí kapitola je zaměřena již konkrétně na Pardubický kraj. Ten je vymezen v první řadě obecnými informacemi jako je počet obyvatel a rozloha kraje, následovaly informace ohledně průmyslu v kraji a geografické informace, které mohou mít vliv na požární ochranu, respektive

na rozložení jednotek požární ochrany v kraji. Následující část kapitoly poskytuje informace o Hasičském záchranném sboru Pardubického kraje a jeho rozdělení na jednotlivé územní odbory.

Velký důraz zde byl kladen na představení HZS PAK a jeho jednotlivých územních odborů. U každého územního odboru kraje je uvedena stručná historie a ty nejdůležitější data vztahující se právě k danému odboru.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na spolupráci jednotek požární ochrany. Spolupráce profesionálních a dobrovolných jednotek však neprobíhá jen u samotných zásahů, ale začíná již mnohem dříve a to v odborné přípravě členů jednotek. Do odborné přípravy patří i prověřovací a taktická cvičení, kterým byl také věnován prostor. Zejména pak byl objasněn rozdíl mezi prověřovacím a taktickým cvičením. A byla představena organizace cvičení a také dokumentace, která je při cvičeních využívána. Nezbytnou součástí této kapitoly je představení způsobu, jakým lze svolat, jednotky k zásahu. Způsobů je několik, svolání jednotek může fungovat přes jednotný systém vyrozumění a varování, radiostanice mobilní telefony až po službu AMDS. Protože systém AMDS je ze všech způsobů nejméně známý, je uveden podrobný popis toho, jak funguje v praktickém životě.

Za největší přínos této kapitoly lze považovat podrobné představení systému AMDS. Tento systém slouží ke svolání jednotek v případě zásahu. Největší výhodou tohoto systému je jeho oboustrannost, tzn. systém ví, zda byla jeho zpráva doručena a zda může či nemůže daný člen vyjet s jednotkou k zásahu. To je největší rozdíl oproti dříve běžně užívaným SMS zprávám.

Kapitola pátá se zabývá především charakteristikou činností jednotek PO v Pardubickém kraji v letech 2008 až 2012. Za posledních 5 let provedly jednotky PO v rámci Pardubického kraje více než 25 000 zásahů, zajímavé je, že více než polovinu všech zásahů tvořily technické a technologické zásahy, následovaly zásahy u dopravních nehod a požáry, se kterými jsou hasiči spojováni nejvíce, skončily co do četnosti zásahů až třetí. Pozornost byla věnována také rozdělení zásahů podle územních odborů jednotek, které zasahovaly. Daná kapitola se zabývala také třemi nejčastějšími mimořádnými událostmi, u kterých byl vyjádřen počet zásahů různých druhů jednotek, přes HZS PAK, až po jiné jednotky.

Důraz byl kladen na zjištění toho zásahu, u kterého profesionální a dobrovolné jednotky spolupracují nejčastěji. Z porovnání tří nejčastějších MU vyšel požár jako ten, na kterém se společně s profesionály podílejí i členové dobrovolných jednotek. Je to dáno tím,

že u ostatních zkoumaných zásahů - dopravních nehod a technických zásahů jsou zpravidla vyžadováno speciální nástroje a přístroje.

Poslední část práce obsahovala dotazníkové šetření, které mělo za úkol potvrdit či vyvrátit některé skutečnosti popsané v práci. Dotazník byl určen pro velitele jednotek sboru dobrovolných hasičů obce, případně pro jiné kompetentní osoby. Otázky se týkaly zařazení jednotky do kategorií JPO II, JPO III a JPO V, účasti jednotek na cvičení a v neposlední řadě dával dotazník možnost vyjádření názorů či nápadů na zlepšení spolupráce s jednotkami profesionálními. Mezi ostatními názory a připomínkami se objevila i výtka k chování některých členů profesionálních jednotek. Je třeba říci, že taková výtka byla ojedinělá a směřovala pouze k jednotlivým členům, nikoli k celým profesionálním jednotkám. Určitě by se ale ve společnosti a už vůbec ne mezi samotnými hasiči neměly dělat rozdíly mezi profesionálními a dobrovolnými členy jednotek, v případě mimořádné události jsou totiž všichni z nich připraveny pomoc ostatním bez ohledu na kategorii jednotky, do které patří.

Na největší rozdíl dotazník poukázal u otázky četnosti kontaktu velitele jednotky s veliteli okresních stanic, ačkoli v práci bylo popsáno, že takový kontakt probíhá zpravidla jednou za týden, dotazník ukázal, že skutečnost je odlišná.

Doporučení, které by vedlo ke zkvalitnění spolupráce jednotek SDH a HZS Pardubického kraje je především pružnější a kvalitnější podávání informací od HZS PAK směrem k dobrovolným jednotkám PO, vyřešit by to šlo například vydáváním oběžníků či jiných informačních materiálů a dále pak intenzivní dohled alespoň na nově vzniklé jednotky a kvalitnější pomoc při odborné přípravě. Dále by bylo vhodné pokračovat ve výběru a následném školení předurčených jednotek především pro dopravní nehody a ochranu obyvatelstva. Ale aby vše fungovalo tak jak má, případně lépe, je také na velitelích jednotek požární ochrany sboru dobrovolných hasičů, aby byli sami iniciativní, sami se snažili vyhledávat novinky v požární ochraně a v případě nejasností se neváhali obrátit na příslušného velitele okresní stanice případně přímo na HZS PAK. Je totiž nutné si také uvědomit, že profesionální jednotky by bez těch dobrovolných nemohly správně a efektivně fungovat a naopak.

Cílem práce bylo na základě obecné charakteristiky požární ochrany dokumentovat spolupráci jednotek požární ochrany na území Pardubického kraje a navrhnout doporučení pro její zlepšení. Cíl práce byl splněn.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Časopis 112. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2005 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/archiv-od-roku-2004.aspx>
- [2] Česká republika. Sbírka interních aktů řízení Generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky. In: <http://www.hasici-vzdelavani.cz/content/radvykonu-sluzby>. 2009.
- [3] Česká Republika. Zákon České národní rady o požární ochraně. In: 1985. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.
- [4] Historie. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2010 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/zamer-vybudovani-historicke-expozice-ve-zbirohu.aspx>
- [5] Historie a současnost. Hasičský záchranný sbor České republiky: Pardubický kraj [online]. 2010 [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/stanice-pardubice-historie-a-soucasnost-historie-a-soucasnost.aspx>
- [6] Historie a současnost. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2010 [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/uo-svitavy-historie-a-soucasnost.aspx>
- [7] Historie a současnost. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2010 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/organizacni-slozky-uo-chrudim-historie-a-soucasnost.aspx>
- [8] Hlavní úkoly. Hasičský záchranný sbor České republiky: Pardubický kraj [online]. 2010 [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hlavni-ukoly.aspx>
- [9] Jednotky PO. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hzs-libereckeho-kraje-menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- [10] Jednotky PO. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2009 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx>.
- [11] Kraj. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.pardubice.czso.cz/xe/redakce.nsf/i/kraj>

- [12] LINHART, Petr a Radim ROUDNÝ. Ochrana obyvatelstva a terorismus. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. ISBN 978-80-7395-165-8.
- [13] Listy Lanškrounska. Město Lanškroun [online]. 2011 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.lanskroun.eu/cz/mesto/media/listy-lanskrounska/listy-lanskrounska-11-2011-%E2%80%93-vyber-z-textu/>
- [14] Nařízení č. 34 Rady Pardubického kraje, kterým se vydává požrání poplachový plán Pardubického kraje. In: Věstník č. 9/2004 Pardubického kraje. 2004.
- [15] Odborná příprava a odborná způsobilost členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků. Česká Republika, 2006. Dostupné z: http://www.hasicinj.cz/pravni_predpisy/zakon/03.pdf
- [16] Okresy. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Pardubicích [online]. 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.pardubice.czso.cz/x/redakce.nsf/i/okresy>
- [17] Organizační členění. Hasičský záchranný sbor České republiky: Pardubický kraj [online]. 2010 [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/organizacni-cleneni.aspx>.
- [18] Pardubický kraj. Pardubický kraj [online]. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/uvodni-strana>
- [19] Plán taktických cvičení pro roky 2013 - 2016. BAREŠ, Michal. Rady v nouzi [online]. 2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://radyvnouzi.cz/plan-taktickych-cviceni-pro-roky-2013-2016>
- [20] Právní předpisy. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2010 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-hasicskeho-zachranneho-sboru.aspx>
- [21] Profesionální hasiči pravidelně proškolují dobrovolné hasiče. Rady v Nouzi [online]. 2012 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://radyvnouzi.cz/profesionalni-hasici-pravidelne-proskoluji-dobrovolne-hasice>
- [22] SKALSKÁ, Květoslava a Milan DUBSKÝ. Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: Požární ochrana. Praha: MV - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, s. 44. ISBN 978-80-86640-59-4.

- [23] Statistická ročenka 2008 Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje. Pardubice, 2009.
- [24] Statistická ročenka 2009 Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje. Pardubice, 2010
- [25] Statistická ročenka 2010 Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje. Pardubice, 2011. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/statisticka-rocenka.aspx>.
- [26] Statistická ročenka 2011 Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje. Pardubice, 2012. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/statisticka-rocenka.aspx>.
- [27] Statistická ročenka 2012 Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje. Pardubice, 2013. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/statisticka-rocenka.aspx>.
- [28] Statistická ročenka Pardubického kraje 2012. Pardubice, 2012. Dostupné z: <http://www.pardubice.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajp/531011-12-xe>.
- [29] ŠENOVSKÝ, Michail a Vilém ADAMEC. Právní rámec krizového managementu: management záchranných prací. 2. vydání. Ostrava: SPBI, 2007. ISBN 978-80-86634-67-8.
- [30] VALÁŠEK, Jarmil a Kovařík FRANTIŠEK ET AL. Krizové řízení při nevojenských krizových situacích: účelová publikace pro krizové řízení: Modul C. 1. vydání. Praha: MV GŘ HZS ČR, 2008. ISBN 978-80-86640-93-8.
- [31] Základní poslání. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr-224110.aspx>.
- [32] Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>. 2000. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – *Rozsah základní a cyklické odborné přípravy strojníků, velitelů družstev a velitelů dobrovolných jednotek PO*

Příloha B - *Dokumentace k taktickému cvičení Humanitární pomoc*

Příloha C – *Dotazník*

Rozsah základní a cyklické odborné přípravy u strojníků, velitelů družstev a velitelů dobrovolných jednotek PO.

Velitelé družstev a velitelé jednotek SDH obcí kategorie JPO II a JPO III

Druh přípravy	Obsah	Rozsah hodin
Základní	Absolvují členové v kurzu „V-40 velitelů družstev a velitelů jednotek SDH obcí“ zakončeném ověřením odborné způsobilosti a vydáním osvědčení s platností na dobu pěti let.	40 hodin
Cyklická	Absolvují všichni velitelé družstev a velitelé jednotek SDH obcí každoročně v kurzu „V-16 příprava k prodloužení platnosti odborné způsobilosti velitelů družstev a velitelů jednotek SDH obcí“. Po pěti letech od vydání osvědčení nebo od prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti se podrobí zkoušce odborné způsobilosti k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti. Pokud se v cyklu pěti let nezúčastní dvou cyklických odborných příprav v kurzu V-16, musí po pěti letech od vydání osvědčení absolvovat základní odbornou přípravu v kurzu V-40.	16 hodin

Strojníci jednotek SDH obcí kategorie JPO II a JPO III

Druh přípravy	Obsah	Rozsah hodin
Základní	Absolvují členové v kurzu „S-40 strojníků jednotek SDH obcí“, zakončeném ověřením odborné způsobilosti a vydáním osvědčení s platností na dobu pěti let.	40 hodin
Cyklická	Absolvují všichni strojníci jednotek SDH obcí každoročně v kurzu „S-8 příprava k prodloužení platnosti odborné způsobilosti strojníků jednotek SDH obcí“. Po pěti letech od vydání osvědčení nebo od prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti se podrobí zkoušce odborné způsobilosti k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti. Pokud se v cyklu pěti let nezúčastní dvou cyklických odborných příprav v kurzu S-8, musí po pěti letech od vydání osvědčení absolvovat základní odbornou přípravu v kurzu S-40.	8 hodin

Velitelé družstev a velitelé jednotek SDH obcí kategorie JPO V, JPO nezařazené a jednotek SDH podniků

Druh přípravy	Obsah	Rozsah hodin
Základní	Absolvují členové v kurzu „V-24 velitelů družstev a velitelů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků“, zakončeném ověřením odborné způsobilosti a vydáním osvědčení s platností na dobu pěti let.	24 hodin
Cyklická	Absolvují všichni velitelé družstev a velitelé jednotek SDH obcí nebo jednotek SDH podniků po pěti letech od vydání osvědčení nebo od prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti a podrobí se odborné přípravě k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti v kurzu V-24.	24 hodin

Strojníci SDH obcí kategorie JPO V, JPO nezařazené a jednotek SDH podniků, které disponují zásahovými požárními automobily

Druh přípravy	Obsah	Rozsah hodin
Základní	Absolují členové v kurzu „S-16 strojníků jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků“, zakončeném ověřením odborné způsobilosti a vydáním osvědčení s platností na dobu pěti let.	16 hodin
Cyklická	Absolují všichni strojníci jednotek SDH obcí nebo jednotek SDH podniků po pěti letech od vydání osvědčení nebo od prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti a podrobí se odborné přípravě k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti v kurzu S-16.	16 hodin

Strojníci jednotek SDH obcí kategorie JPO V, JPO nezařazené a SDH podniků, které nedisponují zásahovými požárními automobily

Druh přípravy	Obsah	Rozsah hodin
Základní	Absolují členové v kurzu „S-8 strojníků jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků“, zakončeném ověřením odborné způsobilosti a vydáním osvědčení s platností na dobu pěti let.	8 hodin
Cyklická	Absolují všichni strojníci jednotek SDH obcí nebo jednotek SDH podniků po pěti letech od vydání osvědčení nebo od prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti a podrobí se odborné přípravě k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti v kurzu S-8.	8 hodin

Zdroj: [15]

Dokumentace k taktickému cvičení Humanitární pomoc 2012

8. řádné jednání Bezpečnostní rady Pardubického kraje - 13. dubna 2011

PARDUBICKÝ KRAJ

U S N E S E N Í

Bezpečnostní rady Pardubického kraje

BRPK / 47 / 2011

ze dne 13. dubna 2011

Záměr taktického cvičení složek integrovaného záchranného systému a orgánů krizového řízení „HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“

Bezpečnostní rada Pardubického kraje:

1. bere na vědomí „Záměr taktického cvičení složek integrovaného záchranného systému a orgánů krizového řízení „HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“ (dále jen „záměr cvičení“), uvedený v příloze,
2. doporučuje hejtmanovi Pardubického kraje záměr cvičení schválit s účinností od 14. dubna 2011,
3. ukládá řediteli Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje:
 - a) pokračovat v přípravě cvičení „HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“,
 - b) projednat s Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky poskytnutí sil a prostředků k výstavbě materiální základny humanitární pomoci v termínu cvičení „HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“.

Příloha usnesení BRPK / 47 / 2011:

Záměr taktického cvičení složek integrovaného záchranného systému a orgánů krizového řízení „HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“

Mgr. Radko Martínek

hejtman Pardubického kraje
a předseda Bezpečnostní rady Pardubického kraje

v zastoupení Ing. Roman Línek, v.r.

náměstek hejtmána Pardubického kraje pověřený zastupováním

PARDUBICKÝ KRAJ

Schvalují:

náměstek hejtmana
Pardubického kraje
pověřený zastupováním

Ing. Roman Líněk

Mgr. Radko Martínek
hejtman Pardubického kraje
a předseda Bezpečnostní rady Pardubického kraje

**ZÁMĚR
TAKTICKÉHO CVIČENÍ
SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ**

„HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“

Zpracoval:

plk. Ing. Miroslav Kvasnička
ředitel Hasičského záchranného sboru
Pardubického kraje

1. Úvod

Bezpečnostní rada Pardubického kraje dne 13. dubna 2011 projednala a svým usnesením BRPK /47/2011 schválila tento „Záměr taktického cvičení složek IZS a orgánů krizového řízení HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“.

Taktické cvičení nařídí, v souladu s platnou legislativou, hejtman Pardubického kraje Mgr. Radko Martínek. Řídícím taktického cvičení bude ředitel Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje plk. Ing. Miroslav Kvasnička.

2. Cíl cvičení

Cílem taktického cvičení je prověření součinnosti složek IZS, orgánů krizového řízení a dalších subjektů při výstavbě a provozu materiální základny humanitární pomoci (dále jen „MZHP“) na území Pardubického kraje a prověření připravenosti jednotek SDH obcí předurčených k plnění speciálních úkolů v ochraně obyvatelstva.

Konkrétně je cílem:

- a) Prověřit použitelnost prostorů vytipovaných pro výstavbu MZHP.
- b) Prověřit schopnost výstavby a provozu MZHP v reálných podmínkách na území Pardubického kraje.
- c) Procvičit vyzoomění složek IZS a orgánů krizového řízení.
- d) Procvičit součinnost zasahujících složek IZS a orgánů krizového řízení.
- e) Prověřit rychlost a účinnost informačního toku mezi cvičícími složkami IZS.
- f) Procvičit činnost Krajského operačního a informačního střediska IZS.
- g) Procvičit činnost operačních středisek a stálých služeb (dispečinků) zapojených složek IZS a zainteresovaných orgánů a institucí.
- h) Prověřit funkčnost zpracovaného Poplachového plánu IZS.
- i) Prověřit funkčnost Havarijního plánu Pardubického kraje, speciální úkoly jednotek PO předurčených pro ochranu obyvatelstva.
- j) Prověřit nasazení materiálu SSHR v opatrování HZS Pardubického kraje.
- k) Prověřit činnost Základny logistiky Olomouc – sklad Skuteč.
- l) Procvičit činnost vedoucího MZHP.

3. Námět a rozsah cvičení

Povodeň na území Pardubického kraje (OPR Polička)

Situace:

Na území okresu Svitavy došlo vlivem dlouhodobých intenzivních srážek k povodním, které zaplavily obydlená území.

Z důvodu nedostačující kapacity stabilních ubytovacích zařízení pro evakuované osoby a nepříznivého vývoje povodňové situace se KŠ postiženého ORP rozhodne pro vybudování MZHP pro 150 osob na předem vytipovaném místě a vyžádá si vybudování MZHP prostřednictvím KOPIS HZS Pardubického kraje.

Základna Logistiky Olomouc zabezpečí vyvezení materiálu na místo určení z příslušného skladu. Jednotky PO předurčené pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva zajistí výstavbu MZHP a ve spolupráci s dalšími složkami IZS a dalšími subjekty zabezpečí provoz MZHP, dále tyto jednotky předvedou schopnost výstavby

protipovodňových stěn, odstraňování nebezpečných naplavenin, zajišťování objektů proti vniknutí vody a pomocné práce při odvodňovacích pracích.

Taktické cvičení „Humanitární pomoc 2012“ bude ukončeno po uvedení MZHP do použitelného stavu, kdy bude schopna přijmout a zabezpečit evakuované osoby a po předvedení schopností jednotek PO předurčených k plnění úkolů v ochraně obyvatelstva plnit některé speciální úkoly.

4. Osoba odpovědná za organizaci taktického cvičení

plk. Ing. Miroslav Kvasnička – ředitel Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje

5. Místo a termín provedení cvičení

Termín září 2012

Místo prostor pro výstavbu MZHP a pro nácvik výstavby protipovodňových stěn, odstraňování naplavenin, zajišťování objektů proti vniknutí vody a pomocných prací při odvodňovacích pracích bude určeno v další fázi přípravy cvičení – Plán provedení cvičení

6. Organizace přípravy taktického cvičení

Za přípravu taktického cvičení „HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“ a nezbytnou součinnost odpovídá plk. Ing. Josef Jelínek – náměstek krajského ředitele Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje.

7. Síly a prostředky

- 1) Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje,
- 2) Jednotky požární ochrany dle plošného pokrytí vydaného nařízením Pardubického kraje číslo 2/2008, ve znění pozdějších předpisů,
- 3) JSDH obcí předurčené pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva,
- 4) Základna logistiky Olomouc – sklad Skuteč,
- 5) Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje,
- 6) Český červený kříž – Humanitární jednotka,
- 7) Klub vojáků v záloze Pardubického kraje – o.s. Patriot,
- 8) Policie České republiky,
- 9) Městská policie Polička.
- 10) Pardubický kraje
- 11) Městský úřad Polička.

8. Dokumentace taktického cvičení

Dokumentace k taktickému cvičení bude vytvořena ve dvou výtiscích. Výtisk číslo 1 bude evidován na HZS Pardubického kraje, výtisk č. 2 na Krajském úřadě Pardubického kraje. Dokumentace cvičení bude vedena podle Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra

č. 7/2009, kterým se stanoví postup pro přípravu a provedení prověřovacích a taktických cvičení.

9. Závěr

Vyhodnocení taktického cvičení „HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“ provede Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje ve spolupráci se složkami IZS, zúčastněnými orgány a organizacemi. Písemná zpráva „Vyhodnocení taktického cvičení HUMANITÁRNÍ POMOC 2012“ bude předložena k projednání Bezpečnostní radě Pardubického kraje.

10. Kontaktní údaje

plk. Ing. Josef Jelínek
náměstek ředitele HZS Pardubického kraje pro úsek prevence a
civilního nouzového plánování
telefon: 950 570 150
mobil: 724 180 180
e-mail: josef.jelinek@pak.izscr.cz

plk. Mgr. Libor Nový
ředitel odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení
telefon: 950 570 157
mobil: 724 180 183
e-mail: libor.novy@pak.izscr.cz

mjr. Ing. Vratislav Černovský
vedoucí oddělení IZS a řízení jednotek
telefon: 950 570 163
mobil: 724 180 192
e-mail: vratislav.cernovsky@pak.izscr.cz

Dotazník

Spolupráce Jednotek požární ochrany SDH obcí s HZS Pardubického kraje

Dobrý den,

tímto bych Vás ráda požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který je určen pro ověření některých skutečností v bakalářské práci na téma Charakteristika spolupráce jednotek požární ochrany Sboru dobrovolných hasičů a Hasičského záchranného sboru ČR.

Dotazník je určen pro velitele jednotek požární ochrany SDH obcí, případně pro jiné kompetentní osoby, které jsou schopny zodpovědět na dané otázky.

Dotazník se zaměřuje na jednotky požární ochrany kategorie JPO II, JPO III a JPO V v Pardubickém kraji.

Předem Vám velmi děkuji za ochotu.

Zuzana Karlová

studentka Ekonomicko-správní fakulty Univerzity Pardubice

1. Do jaké kategorie patří vaše jednotka?

- JPO II
- JPO III
- JPO V

2. Pod jaký územní odbor spadá vaše jednotka?

- Pardubice
- Chrudim
- Svitavy
- Ústí nad Orlicí

3. Patří vaše jednotka mezi jednotky předurčené?

- Ne
- Ano (vypište pro jaké činnosti je jednotka předurčena - dopravní nehody, ochrana obyvatelstva, apod.)

4. Jak často probíhá kontakt mezi velitelem jednotky požární ochrany SDH obce a velitelem příslušné okresní stanice?

- jednou týdně
- jednou měsíčně
- méně často

5. Jak probíhá komunikace s HZS kraje v případě potřeby svolání jednotky?

- Pomocí mobilních telefonů
- Pomocí radiostanic
- Jinak (napíšte jak)

6. Zúčastnila se vaše jednotka v roce 2012 nějakého cvičení (prověřovacího, taktického)?

Ne

Ano (o jaké cvičení se jednalo - taktické či prověřovací, případně jeho název)

7. Uvítali byste nějaký z následujících návrhů? (je možné vybrat více odpovědí)

- častější taktická cvičení
- častější prověřovací cvičení
- častější komunikace s veliteli okresních stanic
- ne, jsme spokojeni tak jak to je

8. Máte nějaké připomínky či návrhy, které by vedly ke zlepšení spolupráce s HZS Pardubického kraje, případně jaké?

Děkuji za vyplnění a přeji hezký den :)

Zdroj: vlastní zpracování